

K A R J A L A I N

KUNNAAT

KARJALAN LIITON JÄSENLEHTI | HUOMISEN KARJALAIKUUS | NRO 2/2023 | 10 €

**KARJALAIKUUSUDES
ON VALOA,
RÄVÄKKYYTTÄ JA
RUNSAUTTA**

SIVU 20

Pro Carelia
-kunniamerkki
Anna Kortelaiselle

SIVU 10

Folkyhtye
Loimolan Voima:
Kieli kantaa kulttuuria

SIVU 15

Tekstiiliteilija
Helena Vaari,
piispojien puvustaja

SIVU 16-18

OODI KARJALALLE

La 10.6. klo 11–15

Keskustakirjasto Oodi, Töölönlahdenkatu 4, Hki
Karjalaisen kulttuurin superpäivä!

Kuva: Maarit Hohteri

Ohjelmassa, mm:

Luentoja, musiikkia, kirjallisuusseminaari, paneelikeskustelu, kansantanssia, pitäjäesittelyjä, piirakkapaja, lasten satutuokio. Mukana tapahtumassa mm. tietokirjailijat **Mikko Porvali, Helena Kujala** ja tutkija **Katja Tikka**. Ohjelmamuutokset mahdollisia. **Lämpimästi tervetuloa!**

Järjestäjinä: Karjalainen Nuorisoliitto, Karjalan Liitto, Karjalaisten Pitäjäyhdistysten Liitto, Suomalaisen Kansantanssin Ystävät kumppaneineen.

Nyt myynnissä SieMie-puodissa!

POLITIIKKAA JA PIIRAKKATERAPIAA

Karjalan Liiton historiateos

36 €/kpl/jäsenhintaa

(normaalihinta 40 €)

Politiikkaa ja piirakkaterapiaa – Karjalan Liitto 1940–2020 -kirja ilmestyi maaliskuussa 2023. Kirjan on kirjoittanut OTT, historioitsija **Katja Tikka**.

Karjalan Liiton historiahankkeen pohjalta laadittu kirja kertoo siirto-karjalaisten tarinan viimeisen 80 vuoden ajalta. Kirja on historiateos, joka antaa jokaiselle jotakin. Kirja tarjoaa tuoreita näkökulmia järjestön roolista erään heimon ”pelastajana”. Ilman liittoa tuskin karjalanpiirakat, kyykkä, kansantanssi tai kanteleen soitto olisivat niin tunnettuja kuin ne tänään Suomessa ovat. Liitolla on ollut myös oma roolinsa siirtokarjalaisten terapiajärjestönä, joka on omalta osaltaan tukenut evakkojen elämää uusilla asuinseuduilla.

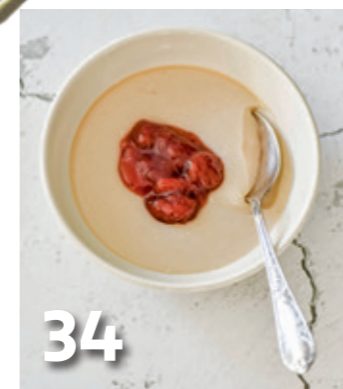
>> Visuaaliset taiteet osana karjalaista kulttuuri-perintöä vuoden 2023 teemanamme.

12

Yrittäjä ja kudonnan-opettaja Helmi Vuorelmaa (1886–1948) pidetään kansallispu-kuperinteen edelläkä-vijänä ja luojana. Kar-jalan Liitto myönsi Pro Carelia -kunniamerkin Helmi Vuorelman perillisille. Kuvassa Helmi Vuorelma. Kuva: Vuo-relmien kotialbumi.

Karjalaisilla kasvis-ruoilla on pitkät perinteet. Kaurakiis-seli on monelle karja-laiselle mieleen jäänyt lapsuuden maku. Kuva: Tuuli Mathisen.

34

16

Tekstiilitaiteilija Helena Vaari on erikoistunut kirkkoteksteilien suunnitteluun. Mikkelin hiippakunnan piispan kaapu on yksi esimerkki hänen suunnittelutöistään. Piispa Seppo Häkkinen kertoo, että muistona hiippakunnan alkuajoista vihkiristissä on lasin alle poltettuna Viipurista tuotua hiekkää. Kuva: Sofia Flygare.

Sisällys:

2 Oodi Karjalalle la 10.6.	39 Kesäjuhlat Mikkeliissä 2024
4 Muistitietokeruu 15.3.–15.8.2023	39 Feresi-, piirakka- ja itkuvirsi-kurssit syksyllä
5 Liittohallituksen puheenjohtajalta	40 Karjalan Liiton suunnistusmestaruus-
6 Karjala-lehden käynnistäminen	kiilpailut 19.8. Salossa
7 Liittovaltuuston puheenjohtajalta	41 Taidemuseo Eemilissä maalauksia
8 Liittokokouksen päätöksiä	Laatokan Karjalasta
10 Pro Carelia Anna Kortelaiselle	42 Karjalan kielen ja kulttuurin tapahtuma
12 Pro Carelia Helmi Vuorelman perillisille	Pielavedellä 22.–23.7.
15 Elmi Tsokkisen kunniamerkki	43 Piirakkamestaruuskiilpailut Lappeen-
Loimolan Voimalle	rannassa
16 Tekstiilitaiteilija Helena Vaari	43 Karjalainen kulttuuriperintö verkkoon
19 Laila Pullisen veistospuisto	-hankeinfo
20 Muotusuunnittelija Justus Kantakoski	44 Anton Talvion rahaston urheilustipendi
24 Karjalaisia kajahduksia maalauksissa	44 Vuoden karjalainen lehtikuvakiilpailu
26 Seiskarin kirkonkellot	44 SM-kyökkäkisat Tampereella 29.7.
28 Enkelipuisto	45 Digi-iltamien pilottiryhmien palautteet
30 Kirvu-museo	45 Karjalan Liiton Hengellinen päivä
32 Kulttuurikeskus Äijälä	46 Ilmoituksia
34 Karjalaiset kasvisruoat	48 Tammenlehvän Keski-Suomen Perinne-
36 Karjalaiset laulukemmat Villa Salmelassa	yhdistyksen perustamiskokous
37 Historiateoksen julkistamistilaisuus	49 Jäsenedet ja jäsenasiat
38 Ukrainalaisten yhdistys Suomessa	50 SieMie-puodista parhaat lahjat!
vieraili Karjalatalolla	

Karjalan Kunnat 2/2023

Julkaisija
Karjalan Liitto ry
Karjalan Kunnat on Karjalan Liitto ry:n jäsenlehti, jota on julkaistu vuodesta 1997. Karjalan Liitto on perustettu 1945.

Päätoimittaja
Sofia Flygare
p. 044 326 2933
sofia.flygare@karjalanliitto.fi

Osoite
Karjalan Liitto ry
Käpylätie 1,
00610 Helsinki
puhelin 044 730 0118
toimisto@karjalanliitto.fi

Tämän lehden avustajat
Seppo Häkkinen
Helena Ruuska
Aira Saloniemi
Leena Valkonen

Tilaukset ja jakelu
Karjalan Liiton järjestölehti jaetaan jäsenyhdistysten henkilöjäsenille. Eriksen tilattaessa lehden hinta on 75 euroa/vuosi. Neljä numeroa vuodessa.

Tilaukset
toimisto@karjalanliitto.fi

Osoitteenmuutokset
Ilmoita uusi osoite omaan seuraasi.

Ilmoitusmyynti
Petri Mahlberg
p. 050 491 3801
petri.mahlberg@karjalanliitto.fi

Aineisto
Ilmoitukset valmiina pdf-tiedostoina osoitteella sofia.flygare@karjalanliitto.fi. Ilmoituksen tekemisestä veloitetaan erikseen.

Ilmoitushinnat

Takakansi	1900 €
2- ja 3-kansi	1500 €
Sisäsivu	1200 €
½ sivu	900 €
¼ sivu	650 €
1/8 sivu	400 €
1/16 sivu	300 €
rivi-ilmoitus	200 €

Karjalan Kunnat -jäsenlehti ei ole arvonnäköalaveron alainen.

Levikki
Painos n. 20 000 kpl.
lukumäärä n. 50 000

Aikakauslehtien Liiton jäsen
ISSN 2489-5318. 26. vuosikerta
ISSN 2342-5911

Painatus ja taitto
PunaMusta Oy. Lehti on painettu ympäristöystävällisellä paperilla.

Kansikuva
Kuva: Pixabay

Seuraavat lehdet, vuosi 2023
15.9. ja 17.11.

Muistitietokeruu 15.3.–15.8.2023

Laatokka. Kuva: Pixabay

Karjalaisuus merkitsee erilaisia perintöjä, muistoja ja kokemuksia, jotka nousevat esimerkiksi siirtokarjalaisuudesta, Itä-Karjalan karjalaisuudesta, itäsuomalaisuudesta tai karelianismista. Joillekin karjalaisuus merkitsee karjalan kieltä tai kysymystä oman kansan kohtalosta, toisille elävää murretta, erityistä heimoluonnetta tai suvun ruoka- ja käsityöperinteiden vaalimista. Luovutettu Karjala kiinnostaa yhä siirtokarjalaisia ja heidän jälkeläisiään. Ukrainan sodan myötä siirtokarjalaisien matkat entisille kotiseuduilleen ovat vaikeutuneet. Toisaalta viime vuosina karjalaisuuden ja suomalaisuuden suhde on ollut kiivaidenkin keskustelujen aiheena.

Toivomme nyt kirjoituksia karjalaisuuteen liittyvistä kokemuksista ja käsityksistä.

- Kirjoita vapaasti ja omalla tyyllilläsi. Voit käyttää apuna oheisia kysymyksiä:
- Millainen on sinun Karjalasi ja karjalaisuutesi?
- Millaisia muistoja sinulla on perheesi, sukusi tai naapurustosi karjalaisuudesta?
- Mihin karjalaisiin yhteisöihin tunnet kuuluvasi ja mitä ne ovat merkinneet sinulle?
- Miten ajattelet karjalaisuuden ja suomalaisuuden suhteesta?
- Mitä ajatuksia sinulla on erilaisten karjalan kielen ja suomen kielen kar-

jalan murteiksi kutsuttujen muotojen tilanteesta Suomessa, Venäjällä tai muualla?

- Miten näet karjalaisuuden suhteen ortodoksisuuteen ja luterilaisuuteen?
- Oletko sinä tai onko edustamasi yhteisö ollut tekemässä kotiseututyötä luovutetulla alueella? Millaisia muistoja sinulla on kotiseututyöstä tai ehkä pitäjäjuhlita sukusi entisillä kotiseuduilla? Millaista oli kanssakäyminen paikallisten asukkaiden tai viranomaisten kanssa?

Voit vastata suomeksi tai karjalaksi. Vastauksiin voi liittää myös valokuvia.

Keruumme järjestävät Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Karjalan Liitto. Vastaukset arkistoidaan SKS:n arkistoon. Arvomme kaikkien vastaajien kesken kirjapalkintoja.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, p. 020 131 240, keruu@finlit.fi

Vastausohjeet

Kirjoita omalla kielelläsi ja tyyllilläsi. Tekstien pituutta ei ole rajoitettu. Otamme vastaan myös valokuvia, äänitteitä, videoita, aikaisemmin tehtyjä muistelukstejä ja haastatteluita. Lähetä vain sellaista aineistoa, jonka lähettämiseen sinulla on oikeus ja/tai lupa. Kysymme sinulta luvan aineiston arkistointiin SKS:n arkistoon sekä aineiston käyttöön arkiston sääntöjen mukaisesti.

Lähetä kirjoituksesi 15.8.2023 mennessä joko sähköisellä lomakkeella,

joka löytyy osoitteesta: <https://www.finlit.fi/fi/arkisto/vastaa-keruusiin/karjalaisuuksien-jaljilla#.ZBLZkfZBxD8> tai postitse osoitteeseen Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Joensuun toimipiste, Yliopistokatu 6, 80100 Joensuu. Merkitse kuoreen tunnus "Karjala". Liitä mukaan lupa lähettämäsi aineiston arkistointiin SKS:n arkistoon nimellä tai nimimerkillä sekä yhteys- ja taustatiedot.

Vastauksen arkistointi ja käyttö

SKS:n tarkoitus on säilyttää ja saattaa aineisto yleisön käytettäväksi tehtäviensä mukaisesti. SKS:n tehtävänä on edistää, tutkia ja tehdä tunnetuksi suomalaista kulttuuria. SKS käsittelee keruummeaineistoon liittyviä henkilötietoja EU:n yleisen tietosuojalain (1050/2018) mukaisesti yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten. Keruummeaineisto, sen luettelointitiedot ja niihin liittyvät henkilötiedot säilytetään arkistointitarkoituksessa pysyvästi ja voidaan asettaa vapaasti käytettäväksi lainsäädännön sallimassa laajuudessa ja SKS:n arkiston kulloinkin voimassa olevan käytösäännön mukaisesti. Käsiteltäessä henkilötietoja yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten tietosuojalain mukaiset rekisteröidyn oikeudet eivät pääsääntöisesti sovellu.

Yhteisöllisyys on voimavaramme

Karjalan Liiton liittokokous 15.4.2023 oli särötön ja henkilövalinnat tehtiin sopuisasti. Kiitos siitä vaalivaliokunnan uudelle toimintatavalle. Valiokunnan toimikausi tulee olemaan koko liittokokouskausi. Uusi puheenjohtajisto on sopiva sekoitus pitkää karjalaista järjestökokemusta ja uutta osaamista. Mikä tärkeintä, ovat pitkä-, suku- ja säätiöyhteisöt yhdessä karjalaseurataustaisten päättäjien kanssa ohjaamassa Liiton päätöksentekoa tulevissa haasteissa. Oma taustani on noissa kolmessa ensin mainitussa yhteisössä.

Liittokokouksen hyväksymä uusi strategia ohjaa Liiton toimintaa karjalaisen yhteisöllisyyden säilyttämisessä ja kulttuuriperintömme siirtämisessä seuraaville sukupolville. Tarvitsemme uusien polvien karjalaisia jäseniksemme. Liiton tuleekin uudistua tekemisessä ja sen viestinnässä.

Karjalan Liiton liittokokouksen alla julkistettiin 14.4.2023 Liiton 80-vuotishistoriateos, Poliitiikkaa ja Piirakkaterapiaa – Karjalan Liitto 1940–2020. Mielestäni tämä rinnastus on aivan oikeaan osunut – onhan karjalampiirakka saanut Euroopan Unionin Aito perinteinen tuote (APT) -suojauksen vuonna 2003.

Karjalan Liitto syntyi vahvan poliittisen tilauksen ja työn tuloksena kohta talvisodan jälkeen 20.–21.4.1940. Karjalan Liiton perustivat 340 karjalaista miestä ja naista, jotka edustivat 52 kuntaa, 14 seurakuntaa ja 112 eri järjestöä.

Perustamisvaiheessa Karjalan Liiton tärkeimpänä tehtävänä oli edistää kotinsa menettäneiden siirtokarjalaisien etuja asutus- ja korvauskysymyksissä. Liitolla oli vahva ote eduskunnan lainsäädännön valmistelussa.

Tietokirjailija, oikeustieteen tohtori, FM **Katja Tikka** on tutkijan objektiivisella otteella hahmottanut erinomaisesti Karjalan Liiton olemusta ja toimintaa yksittäisen rivijäsenen, luottamushenkilön kuin henkilöstönkin näkökulmasta. Karjalaisten yhteisöllisyys, maanviljelyväestön tilansaanti ja entisten kyläläisten sijoittaminen lähelle toisiaan loivat mahdollisuuden yhteisen menetyksen ja surun käsittelyyn sekä vastavuoroisen avun käytännön ongelmien ratkaisemisessa. Kunnittaisilla karjalaseuroilla Liiton tukemana oli keskeinen merkitys sijoittumiseen liittyvän hallinnollisen tiedon jakamisessa.

Itse yhdistän tämän hetken Euroopan tilanteen 100 vuotta sitten alkaneisiin vaaran vuosiin. Euroopassa olimme tottuneet rauhaan ja kansakuntien väliseen kunnioittamiseen huolimatta pitkään jatkuneesta ideologisesta ja sotilaallisesta kahtiajaosta. Meillä on uusi häirikkövaltio. Euroopassa on sodan seurauksena 14 miljoonaa ukrainalaista, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa. Vuoden 2022 loppuun mennessä tilapäistä suojelua sai Suomessa heistä lähes 50 000. Monista heistä tulee Suomen kansalaisia. Kotikuntaoikeutta on mahdollisuus hakea vuoden oleskelun jälkeen. Työn saanti on alku uuteen elämään kuten siirtokarjalaisilla esivanhemmillamme.

MARTTI TALJA

puheenjohtaja
Karjalan Liitto

Karjala-lehti ilmestyy jälleen Karjalan Liiton julkaisemana

Uuden Karjala-lehden ensimmäisen numeron tiimi koolla Joensuussa. Kaikki avustajat eivät ehtineet kuvaan, mutta PunaMusta Oy:n toimistolla eturivissä toimittaja Pertti Meriläinen, tuottaja Heidi Kormano ja määräaikainen päätoimittaja Sakari Nupponen. Takarivissä graafikot Inka Piironen ja Heidi Nissinen. avainasiakaspäällikkö Teemu Okkonen ja toimittajat Ulla Korkatsu ja Marja Mölsä.

Karjalan Liiton liittovaltuusto päätti kokouksessaan 25.3.2023, että Liitto julkaisee Karjala-lehdestä näytenuumeron. Näytenuumero jaetaan kaikille Karjalan Liiton jäsenille Karjalan Kunnat 2/2023 -jäsenlehden yhteydessä. Näytenuumeron kautta pyritään saamaan riittävä määrä sitovia tilauksia, jotta lehteä voidaan ryhtyä julkaisemaan säännöllisesti syksystä lähtien.

Näytelehti on osin tuttu ja perinteinen, jotta entiset lukijat tunnistavat sen rakkaaksi ja odotetuksi Karjala-lehdeksi. Mutta toki jo näytelehden on tehty tiettyjä uudistuksia, jotta sen sisältö puhuttelee myös uusia potentiaalisia tilaajia, Liiton lehtityöryhmää vetänyt **Outi Örn** kertoo.

Mikäli saamme riittävästi sitovia tilauksia kesän aikana, niin uudistustyötä on tarkoitus jatkaa ja panostaa voimakkaasti sähköiseen uutisointiin, koska myös sille on suuri kysyntä, Örn jatkaa.

Näytelehden päätoimittajana toimii **Sakari Nupponen**. Hän on toiminut muun muassa Helsingin Uutisten ja

kaupunkilehti Tamperelaisen päätoimittajana sekä Ilta-Sanomien, Talous-sanomien ja Talouselämän toimittajana. Nupponen tuntee hyvin myös Karjala-lehden, koska hän toimi useamman vuoden ajan Karjala-lehti Osakeyhtiön hallituksessa.

Lehden sisältö kertoo karjalaisuudesta nyky-Suomessa. Haastattelussa on liiton uusi johto. Julkaisemme seurojen tiedotteet. Annamme matka- ja ruokavinkkejä sekä kulttuurin tuoreet kuulumiset. Kurkistamme myös rajantakaisiin kotiseutuihimme, kertoo määräaikainen päätoimittaja Sakari Nupponen.

Lehden toimitus-, taitto- ja painotyöstä vastaa puolestaan PunaMusta. Kyseinen toimija on Karjalan Liitolle tuttu kumppani Karjalan Kunnat -jäsenlehden osalta. PunaMustan lehtikokonaisuus on laaja. Siihen kuuluvat muun muassa Sanomalehti Karjalainen sekä joukko paikallislehtiä. PunaMustan kautta toimitustyössä on mukana joukko todellisia lehtityön konkareita, kuten Ylä-Karjala lehden entinen päätoimittaja **Pertti Meriläinen** sekä

Karjala-lehdestä jo aiemmin tuttu toimittaja **Ulla Korkatsu**.

Näytelehden tuotantoa varten on saatu kokoon pitkälti alkuvuodesta toteutettujen kilpailutusten kautta todella hyvä ja kokenut tiimi. Luotan vahvasti siihen, että näytelehdestä tulee tätä kautta tasokas ja houkutteleva kokonaisuus, iloitsee Liiton puheenjohtaja Outi Örn.

Karjala Lehti Osakeyhtiön hallitus päätti 5.9.2022 hakea lehtityhtiön konkurssiin. Vuodesta 1904 ilmestyneen Karjala-lehden viimeinen numero ilmestyi 4.8.2022, levikin ollessa loppuvaiheessa noin 4400. Karjala Lehti Oy julkaisi sanomalehti Karjalan ohella myös sen digiversiota ja ylläpiti lehden verkkosivuja. Karjalan Liitto osti konkurssipesästä lehden nimen, brändin, julkaisuoikeudet ja lehden arkiston. Liiton tavoitteena on jatkaa lehden julkaisutoimintaa.

Jäsenet ja jäsenseurat ovat toimintamme kivijalka

Kevät on jo pitkällä tätä kirjoittaessa ja lehden ilmestyttyä jo kesäkin saapunut. Kolme Karjalan Kunnain numeroa ehti ilmestyä tässä välissä, kun edellisen kerran kirjoitin näille sivuille. Silloin olin lähdön tunnelmissa, toiminnanjohtajan tehtävästä luopuessani. Nyt palasin liittokokouksen valitsemana Liittovaltuuston puheenjohtajana.

Koskaan ei pitäisi vannoa mitään liian itsestään selvänä, varsinkaan mitään sellaista, joka ei ole pelkästään itsestään kiinni. Sain varhaisessa vaiheessa jo viime kesänä kysymyksen eteeni, olisiko mahdollon ajatus, jos palaisin Liiton luottamustehtäviin. Pidin alkuun asiaa lähes mahdottomana ja mitä pidempään asiaa pohdiskelin, niin ajatus vain vahvistui. Alkuvuodesta piirien edustajat kuitenkin lähestyivät minua ja luopuvaa liittohallituksen puheenjohtaja **Outi Örn**iä, jotta olisimme edelleen käytettävissä tehtäviin. Saimme kirjallisen vetoimuksen asiasta ja pohdiskelu sai lisää arvioitavia yksityiskohtia.

Päätöksen teko ei ollut helppo, paljon asiaa tuli pohdiskeltua ja kerran jo kieltäytyttyäkin. Asiaan palattiin vielä aivan liittokokouksen kynnyksellä ja pohdintani päättyi siihen, että kysyjät saivat vastauksen, että olen käytävissä.

Kiitos erityisesti teille, jotka sitkeästi lähestyitte minua kerta toisensa jälkeen ja jaksoitte perustella minulle asiaanne. Kiitos jokaiselle liittokokouksen kokousedustajalle, toivotitte tervetulleeksi jatkamaan tärkeää työtä karjalaisuuden edistämiseksi.

Alkaneella liittokokouksella töitä riittää. Uuden strategian strategisena linjauksena on elinvoimaisten jäsenseurojen liitto. Linjauksen mukaisesti toiminnan keskeisenä tavoitteena on tukea Liiton jäsenseurojen toimintaa ja luoda entistä vahvempi kuva meistä ympäri Suomen kaiken kansan karjalaisuuden ja karjalaisten liittona. Jäsenseuroja tukemalla ja yhdessä tekemällä uskon vahvasti myös siihen, että saamme jäsenkuntaamme uusia jäseniä. Jäsenet, olette oman seuranne jäseniä ja sitä kautta yhteisen Liittomme arvokkain ja tärkein osa toimintaamme ja liittomme kivijalka. Karjalaisuudesta kiinnostuneille on liiton jäsenseurojemme kautta valittavana erilaisia mahdollisuuksia tulla toimintaamme mukaan oma kiinnostus huomioiden.

Omassa seurassa tehty työ on yleisesti lähimpänä ajatuksellisesti omaa karjalaisuutta, mutta useasti myös fyysisesti lähellä ja se tuo oman helppouden tulla mukaan. Entistä enemmän myös paikasta riippumattomasti luomme mahdollisuuksia osallistua, silti unohtamatta lämpimän läheisyyden karjalaisuutta.

Minun karjalaisuuteni ja toiminta yhdessä on juuri tuota lämpimän läheisyyden karjalaisuutta, oli toimintamuoto mikä tahansa. Toivon sen olevan meidän jokaisen sisimmässämme, yhdessä olemme enemmän.

PERTTI HAKANEN

Liittovaltuuston puheenjohtaja

KARJALAN LIITTO ry.

Karjalan Liiton liittokokous valitsi liiton puheenjohtajiston ja liittovaltuutetut kaudelle 2023–2026

Karjalan Liiton liittokokous järjestetään joka kolmas vuosi. Kokousedustajia lauantaina 15.4.2023 pidetyssä liittokokouksessa oli paikalla yli 150 eri puolilta valtakuntaa.

Kokouksen tunnelmiin virittäydettiin folkyhtye Loimolan Voiman esittämällä karjalankielisellä musiikilla. Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** avasi kokouksen toivottamalla liittokokousväen tervetulleeksi. Edellisen liittokokouksen jälkeen karjalaisessa heimossa on tapahtunut muutoksia; kokousväki vietti hiljaisen hetken muistaen liiton aiempia, poisnukkuneita johtohenkilöitä.

Europarlamentaarikko **Elsi Kataisen** pitämän tervehdyspuheen jälkeen oli vuorossa ansiomerkkien jakaminen. Liiton korkein ansiomerkki, Pro Carelia, myönnettiin FT, tietokirjailija **Anna Kortelaiselle** ja **Helmi Vuorelman** perillisille. Kokousväkeä musiikillaan virkistänyt Loimolan Voima palkittiin **Elmi Tsokkisen** muistomerkillä. Kultainen ansiomerkki ruusukkein myönnettiin **Martti Taljalle** ja **Harri**

Karjalan Liiton liittokokous valitsi uuden puheenjohtajiston. Liittovaltuuston puheenjohtajaksi valittiin **Pertti Hakanen** (toinen vas.), 1. varapuheenjohtajaksi **Kirsi Mononen** (puuttuu kuvasta) ja 2. varapuheenjohtajaksi **Kari Pössi** (vas.). Liittohallituksen puheenjohtajaksi valittiin **Martti Talja** (keskellä), 1. varapuheenjohtajaksi **Pekka Määttänen** (toinen oik.) ja 2. varapuheenjohtajaksi **Outi Örn** (oik.).

FT, taidehistorioitsija **Anna Kortelainen** (vas.) palkittiin Karjalan Liiton korkeimmalla ansiomerkillä, Pro Carelialla. Pro Carelia myönnettiin myös **Helmi Vuorelman** perillisille. Europarlamentaarikko **Elsi Katainen** (toinen oik.) esitti Karjalan Liiton liittokokousväelle valtiovallan tervehdyksen. OTT, tietokirjailija **Katja Tikka** (oik.) kertoi juuri julkaistusta *Politiikkaa ja piirakkaterapiaa* -kirjasta. Kuvassa toinen vasemmalta: puheenjohtaja **Outi Örn**.

Hatakalle. Kultainen ansiomerkki myönnettiin **Maijaliisa Kalliomäelle** ja **Niina Nisulalle**. Karjalan Liiton Poliittikkaa ja piirakkaterapiaa -historiateos on juuri valmistunut. Kirjailija **Katja Tikka** esitteli kirjaa kokousväelle.

Liittokokous valitsi puheenjohtajiston

Liittokokouksessa valittiin puheenjohtajisto liittokokouskaudelle 2023–2026. Puheenjohtajiston lisäksi valittiin piiriorganisaatioiden ja säätiöiden liittovaltuutetut.

Liittovaltuuston puheenjohtaja on ministerin erityisavustaja **Pertti Hakanen**. 1. varapuheenjohtaja on varatuomari **Kirsi Mononen** ja 2. varapuheenjohtaja on yrittäjä **Kari Pössi**.

Liittohallituksen puheenjohtaja on professori **Martti Talja**, 1. varapuheenjohtaja on kunnanjohtaja **Pekka Määttänen** ja 2. varapuheenjohtaja on talous- ja hallintojohtaja **Outi Örn**.

Liittokokouksessa hyväksyttiin muun muassa liiton toimintastrategia, sääntömuutosesitykset ja jäsenmaksujen suuruus. Valtuuston esitysten mukaisesti jäsenmaksut säilyvät ennallaan vuosina 2024–2025 ollen 20 euroa/jäsen. Vuoden 2026 jäsenmaksun suuruudeksi päätettiin yksimielisesti 25 euroa/jäsen.

Liittovaltuusto 2023–2026

Liittokokouksessa valittiin myös Karjalan Liiton liittovaltuuston edustajat tulevalle liittokokouskaudelle.

Liittovaltuustoon valittiin 24 piiriorganisaatioiden ja säätiöiden edustajaa ja heille varaedustajat. Lisäksi valittiin kuusi yhteiskunnallisen elämän eri aluiden edustajia.

Lue lisää valinnoista Karjalan Liiton verkkosivuilta >>

Liittokokous päätti vaalivaliokunnan perustamisesta

Liittokokouksessa päätettiin Karjalan Liiton sääntömuutoksesta, jonka mukaan liittokokous valitsee vaalivaliokunnan, jossa on viisi jäsentä ja kaksi varajäsentä. Liittokokous hyväksyi myös vaaliohjesäännön, joka koskee vaalivaliokunnan perustamista ja työskentelyä.

Liittokokous valitsi vaalivaliokunnan jäsenet kaudelle 2023–2026. Vaalivaliokuntaan valittiin viisi varsinaista jäsentä ja kaksi varajäsentä piiri- ja liittoyhdistyksiltä sekä liittohallitukselta tulleiden esitysten ja ennen liittokoko-

usta työskennelleen väliaikaisen vaalivaliokunnan valmistelun pohjalta.

Vaalivaliokunnan jäseniksi kaudelle 2023–2026 valittiin:

Jyrki Ijäs, Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto, varsinainen jäsen

Ari Vainio, Kymenlaakson piiri, varsinainen jäsen

Pekka Vanhanen, Keski-Suomen piiri, varsinainen jäsen

ja heille varalle **Päivi Kytömäki**.

Mika Akkanen, varsinainen jäsen

Eeva-Riitta Wirta, varsinainen jäsen ja heille varalle **Maija-Liisa Lindqvist**.

Kunniajäsen

Liittohallituksen II varapuheenjohtaja **Eevaliisa Kurki** kutsuttiin Karjalan Liiton kunniajäseneksi.

Liittovaltuutetut ja varavaltuutetut liittokokouskaudella 2023–2026

Liittovaltuuston varsinaiset ja varajäsenet

Etelä-Hämeen piiri

Jukka-Pekka Hämäläinen (Erkki Ahtiainen)

Etelä-Karjalan piiri

Ahti Luukkonen (Marja Ikävälkö)

Etelä-Savon piiri

Seija Rätty (Raimo Tarkiainen)

Keski-Suomen piiri

Taimo Tokkari (Pekka Vanhanen)

Kuopio piiri

Anne Mannerkorpi (Helena Kettunen)

Kymenlaakson piiri

Eija Vänskä-Sinkkonen (Ulla Tylli)

Pirkanmaan piiri

Aila-Liisa Laurila (Antti Kymäläinen)

Pohjanmaan piiri

Erkki Hiltunen (Riikka Rastas)

Pohjolan piiri

Lauri Utunen (Aija Haukka)

Päijät-Hämeen piiri

Ilpo Markkola (Kyösti Raininko)

Salon piiri

Maarit Leppänen (Sirpa Päärne)

Satakunnan piiri

Antero Matikka (Brita-Helena Railola)

Petri Reponen (Anna-Kaisa Varjus)

Uudenmaan piiri

Kimmo Kakko (Pekka Paavilainen)

Erja Vaarala (Irene Väkevä-Harjula)

Varsinais-Suomen piiri

Mika Akkanen (Pauli Rastas)

Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto

Tarja Rantama (Paavo Valonen)

Hannele Inkinen (Pekka Kärpänen)

Reijo Martikainen (Päivi Virolainen)

Riitta Wallin (Merja Leppälähti)

Pääkaupunkiseudun Karjalaisyhteisöt Pääsky ry

Pekka Haltia (Juha Teräväinen)

Karjalaisten Sukuyhteisöjen Liitto

Harri Laine (Marja Saari)

Säätiöt

Markku Pärssinen (Mervi Äikäs)

Risto Voipio (Ilkka Sintonen)

Muut

6 paikkaa, ei varaedustajia

Minna Hurme, valiokuntakanslian sihteeri, eduskunta

Kimmo Kiljunen, kansanedustaja

Arvo Kokkonen, Maanmittauslaitoksen entinen pääjohtaja

Jukka Kopra, kansanedustaja

Tarja Raninen-Siiskonen, museonjohtaja

Ari Ylä-Anttila, Yle

Haastattelu: Sofia Flygare

Pro Carelia -kunniamerkki taidehistorioitsija Anna Kortelaiselle

FT, taidehistorioitsija ja kirjailija Anna Kortelaiselle myönnettiin Karjalan Liiton Pro Carelia -kunniamerkki Karjalan Liiton liittokokouksessa huhtikuussa.

Millaiset karjalaiset juuret sinulla on?

Äitini, **Taina Tuovinen** (o.s. Terhenmaa) oli neljännen polven viipurilainen. Minä ja tyttäreni koemme olevamme viidennen ja kuudennen polven viipurilaisia, vaikka emme ole siellä syntyneet emmekä sinne nyt enää matkusta. Äitini asui muun muassa Venekadulla. Isoisäni puolestaan lapsesta saakka Papulan kasarmissa soitto-oppilaana ja sittemmin sotilassoittajana. Isoisäni äiti, postiljoonintytär, toimi Neitsytniemen sotilassairaalassa sairaalapiikana, isoisäni isä puolestaan oli venäläinen väliskäri. Osa perheestä oli sijoitettuna Papulan kunnalliskotiin 1920-luvun alussa. Perheeni vaiheet olivat Viipurin vähäväkisten historiaa.

Meillä on hyviä yhteisiä muistoja Viipurista: olen käynyt äitini ja perheeni kanssa Viipurissa, ja olen kirjoittanut ja kuljeskellut paljon Viipurissa. Muuallakin Kannaksella olen toki liikkunut ja tutustunut myös Viipurinlahden saaristoon.

Mitä karjalaisuus merkitsee sinulle?

Karjalaisuus merkitsee minulle hieman samaa kuin äidilleni ja isoisälleni Pariisi ja Ranska: eloa, iloa, väriä, suuria kertomuksia, tragedioita, historiaan liittyviä oivalluksia. Ei ole sattumaa, että viipurilaiset omaiseni ovat olleet myös frankofiilejä.

Minulle sodanjälkeinen Viipuri on ollut eräänlainen ravisuttava ihmiskoe: mitä tapahtuu, kun ihmiset revitään juuriltaan ja tilalle tuodaan ihmisiä, joil-

Kuva: Gummerus Kustannus

la ei ole mitään suhdetta kaupunkiin. Miten erilaiset totuudet lyövät vastakkain? Ennen Ukrainan sotaa ajattelin, että on tärkeää antaa menneisyydelle anteeksi oman mielenrauhan takia. Nyt tuntuu siltä, että tilanne ei ole ollenkaan niin yksinkertainen; historiankirjoitus ei ole pysähtynyt vaan myllerrys jatkuu.

Onko karjalaisuus ollut aina olennainen osa elämääsi?

Havahduin karjalaisuuteen vasta nelikymppisenä. Koska äitini taustaa ei koskaan lapsuudessani tuotu mitenkään esille. Isäni helsinkiläistausta oli perheemme keskiössä. En oikein ollut tajunnut, mistä minäkin siis olen kotoisin. Oli valtaisa, mullistava elämys matkustaa tutkimaan oman perheen mestoja Viipuriin. Olen ollut ihan eri ihminen sen jälkeen.

Millaisia asioita karjalaisuudesta olet halunnut nostaa / haluat nostaa esille omassa kirjallisesa tuotannossasi?

Olen halunnut nostaa esille köyhien Viipuria eli enemmistön Viipuria. Niiden joilta ei jäänyt kiinteistöjä ja yrityksiä Viipuriin, vaan koko sinnittelevä elämä: katkoksia, rikkinäisiä perheitä, pätkätöitä, aviottomuutta – mutta yhtä kaikki samoissa ihmisissä suurta intoa, rakkautta, itseoppineisuutta, kulttuuri-intoa, matkustamisen paloa!

Millainen punainen lanka kirjoittamiisi kirjoihin liittyy?

Olen kiinnostunut suurista aiheista, elämän ja kuoleman aiheista, sodasta, sairastamisen merkityksestä, rakkautesta ja sen menettämisestä. Olen kiinnostunut tositarinoista, mutta myös innostunut kehittämään fiktiota todellisuuden aukkopaikkoihin, sinne, mistä ei ole tietoa.

Millaisia lähteitä hyödynnät tietojen hankinnassa?

Rakastan toisaalta arkistoja ja kirjastoja, toisaalta taas tapahtumapaikoilla hengailua ja valokuvaamista ja paikan hengen aistimista. Voisin lukea asiakirjoja ja kirjeitä sekä tutkia vanhoja valokuvia ja karttoja vaikka vuosikymmenen ajan yhtäkin kirjaa varten. Aika usein "seu-

rustelen" aiheen kanssa todella kauan ennen kuin alan varsinaisesti siitä kirjoittaa.

Minkä verran annat mielikuvitukselle tilaa kirjoittaessasi?

Tietokirjankin kirjoittaminen vaatii mielikuvitusta ja luovuutta jo ihan tutkimuskysymysten kehittelystä lähtien. Eläytyminen ja mehevän rakenteen luominen panevat mielikuvituksen hyrräämään. Romaaneja kirjoittaessani käytän mielikuvitusta toki paljon estottomammin, mutta silloin puolestaan tähtään samalla uskottavuuteen ja mukaansatempaavuuteen, jotta sepite vaikuttaisi todelta ja saattaisi periaatteessa pitää kutinsa vaikkapa "valistuneena arvauksena".

Millaisia oivalluksia elämästä ja ihmisistä olet kokenut kirjoittaessasi?

Olen oivaltanut, että salaisuudet ja heikkoudet ovat ihmisen suurta, tärkeää sisintä. Saatomme tietämättämmekin kulkea edesmenneiden omaistemme jäljillä. Emme ole koskaan yksin, jos muistamme ja tulemme muistetuiksi, koska olemme rakastaneet. Lukemalla saa yhteyden menneisyyteen ja samalla itseensä ja läheisiinsä.

Anna Kortelainen

54-vuotias FT ja kirjailija asuu Helsingin Kalliossa.

Perhe: puoliso Axa Sorjanen, tytär Ainu ja puolisonsa Ulrika

- Anna Kortelaisen Karjalaan liittyviä teoksia: Uusi Viipuri. Kuvitus: Ville Tietäväinen. Gummerus 2021. Siemen (romaani). Tammi 2016. Avojaloin – 20 tositarinaa Karjalan Kannakselta (Laila Hirvisaaren, Teemu Keskisarjan, Eeva Kilven, Heikki Ylikankaan ja Svetlana Planmanin kanssa). Gummerus 2015. Huonon matkailijan päiväkirja (Reino Peltosen kanssa). Tammi 2015. Kiviipiirtäjä – taiteilija Antti Niemisen elämä. Gummerus 2014. Ei kenenkään maassa (romaani), Tammi 2012.
- Karjalankannakseen liittyvä näyttely Avojaloin Lappeenrannan museoissa 2015.
- Karjala-lehden kolumnisti ja avustaja (Sota Karjalan lukijoiden silmin -juttusarja) 2014–2022

Helmi Vuorelman elämäntyötä kansallispukujen edistäjänä muistettiin Pro Carelia -kunniamerkillä

Kansallispukuperinne on keskeinen osa karjalaista kulttuuriperintöä. Yrittäjä ja kudonnanopettaja Helmi Vuorelmaa (1886–1948) pidetään kansallispukuperin-teen edelläkävijänä ja luojana, minkä vuoksi Karjalan Liitto myönsi Pro Carelia -kunniamerkin Helmi Vuorelman perillisille.

Teksti: Sofia Flygare

Helmi Vuorelmaa voidaan pitää kansallispukujen äitinä, niin suuresti hän on vaikuttanut kansallispukujen syntyyn, arvostukseen ja käytön leviämiseen.

Helmi Siviä Kummila syntyi Orimattilassa maalaistalon tyttärenä vuonna 1886. Perheen kaikilta kuudelta tyttäreltään äiti **Karoliina Kummila** vaati ahkeruutta ja käsityötaitoja. Käsitöitä tehtiin paimenessa olleessakin ja myös valmista piti tulla.

Helmi Kummilan sukunimi vaihtui Vuorelmaksi vuonna 1913, jolloin hän avioitui **Evert Vuorelman** kanssa.

Helmi Kummila valmistui **Fredrika Wetterhoffin** työkoulun kutomososastolta kudonnanopettajaksi vuonna 1909. Tuohon aikaan työtä käsityönopeuttajana oli vähän tarjolla, joten Kummila perusti oman, kudonta-alan yrityksen heti valmistumisvuotenaan. Hän oli tuolloin vain 23-vuotias. Käsitöistä tuli Helmi Kummilan elämäntyö, joka jatkui suvussa monen sukupolven ajan.

Orimattilan kansallispuku valmistui 1910

Yritystoiminnan alussa kutomona oli vaatimaton vuokrahuone piharakennuksessa vanhan asemarakennuksen vastapäätä Lahden Asemantaustassa. Kangaspuut olivat sisarelta saadut. Ensimmäinen kudontatuote oli keinutuolinmatto.

Helmi Vuorelma.
Kuva: Vuorelmienv kotialbumi.

Orimattilan kansallispuku oli ensimmäinen Helmi Kummilan tuotantoon

nuksessa vanhan asemarakennuksen vastapäätä Lahden Asemantaustassa. Kangaspuut olivat sisarelta saadut. Ensimmäinen kudontatuote oli keinutuolinmatto.

Orimattilan kansallispuku oli ensimmäinen Helmi Kummilan tuotantoon

ottama kansallispuku. Sitä alettiin valmistaa ja myydä jo 1910-luvulla. Sen synnystä kertoi Helmin hyvin tunnetun **Alma Koskinen**, Kotiteollisuuden Liiton puheenjohtaja, seuraavasti:

”Helmin mielessä eli jonkun esiäitinsä nuoruudenaikainen, Kummilan vaateaitassa riippunut värikäs puku, jota hän oli pienestä tyttärestä lähtien tutkinut ja tarkastellut. Vaateaitta oli sittemmin palanut ja puku sen mukana, mutta se oli silti iloisine väreineen, leikkauksineen, tekotapoineen aivan selvänä nuoren opettajattaren mielessä. Ennen pitkää olikin kangas valmiina, ompelutyö samaten – monen vanhan sukulaismännän muistojen ja neuvon tukemana – ja niin oli valmistajan kotipitäjän, Orimattilan kansallispuku valmiina käytäntöön.”

Puvun suunnittelussa auttoivat professori **U. T. Sirelius** ja äiti, Karoliina Kummila.

Kun tuotteille tuli kysyntään Vuorelma palkkasi kutojia ja muutti avarampiin tiloihin. Toiminnan kasvaessa hän

Vuorelma-suvun jäsenet olivat usein malleina myyntiesitteissä.

oli kuitenkin edelleen liikkeenjohdollisten tehtävien lisäksi mukana lankojen värjäämisessä, loimien laittamisessa tukille, opastamisessa ja auttamisessa. Toimitiloissa sijaitsi myös myymälä.

Mallistossa oli 1920-luvulla Orimattilan puvun lisäksi muun muassa Kokolan, Seiskarin, Sortavalan, Kaukolan, Sippolan, Euran sininen ja Ahvenanmaan kansallispuvut.

Helmi Vuorelma alkoi myös opettaa ympäristön maaseudun tyttäriä ja emäntiä tekemään korkealaatuisia tuotteita ja työllisti heidät alihankkijoina ostaen heidän työtään. Suurimmillaan yritystoiminnassa mukana olevien työntekijöiden määrä oli vuonna 1939, jolloin työntekijöitä oli 295. Heistä 190 oli ulkokutojia, jotka työskentelivät omissa kodeissaan.

Mallistossa yli sata kansallispukua

Kansallispukujen kulta-aikaa oli 1930-luku. Kansallispuvun suosio kasvoi nopeasti. Yhtenä syynä tähän oli vuonna 1935 vietetty Kalevalan 100-vuotisjuhla, jonka kunniaksi haluttiin pukeutua arvokkaaseen kansallispukuun. Nuorisoseuroissa virisi innokas tanhuharrastus ja Vuorelmasta tuli seurojen hovihankkija.

Mallinukkeja hyödynnettiin kansallispukujen esittelyssä. Kuvassa yli satavuotias Sortavalan kansallispukunukke ja Orimattilan nukke vuodelta 2009. Kuva: Sofia Flygare.

Marjukka Vuorelma-Laitinen ja Johanna Aho-Salakka esittelivät Helmi Vuorelma Oy:n kansallispukutuotantoa Lahden kirjastossa huhtikuussa. Kuva: Sofia Flygare.

Kansallispukutuotannon huippuvuosi oli 1939, jolloin tehtiin 10 000 pukua seuraavan vuoden kesäolympialaisia varten. Erilaisia kansallispukumalleja oli silloin yli sata. 1960-luvulla kansallispukujen suosio oli aallonpohjassa. Niiden osuus oli vain 5 prosenttia liikevaihdosta. 1970- ja 1980-luvuilla kansallispukujen suosio kasvoi jälleen

valmiiden tarvikepakkausten myötä.

Vuorelma koki yritystoimintansa aikana kolme sotaa. Sotavuosilla oli voimakas vaikutus yritystoimintaan. Vuosien 1942–1947 aikana kansallispukuja ei valmistettu lainkaan. Tekstiilitkin olivat säännöstelyn piirissä. Raaka-aineiden puute rajoitti tuotantoa 1950-luvun alkuvuosiin asti. Korvikkeena käytettiin sillaa ja paperia, joista tehtiin sisustustekstiilejä: pöytäliinoja, verhoja ja pannumyssiä. Ensimmäiset kuvakudomallit suunnitteli tekstiilitaiteilija **Maija Kolsi-Mäkelä** materiaalipulan aikana, koska varastossa jäljellä olevat materiaalit olisivat muutoin loppuneet tavanomaisesti käytettynä.

Kansallispukujen valmistuksen jälkeen alettua haittaisi materiaalipula yritystoimintaa vielä pitkään. Tultaessa 1990-luvulle kiinnostus kansallispukuja kohtaan kääntyi laskusuuntaan. Helmi Vuorelma Oy:n yritystoiminnassa on ollut monia vaiheita. Kansallispukujen lisäksi yritys on valmistanut ja myynyt muun muassa riijiä, tākänöitä, verhoja ja muita kodin tekstiilejä.

Syksyllä 2014 Helmi Vuorelma Oy lopetti toimintansa. Yrityksen pitkäaikainen toimipaikka oli Lahdessa Vesijärvenkatu 13:ssa, joka tunnetaan vielä nykyisinkin nimellä Vuorelmankulma.

Tänä päivänä yritystoimintaa jatkaa Suomen Perinnetekstiilit Oy. Yrityksen valikoimissa on edelleen laaja joukko karjalaisia kansallispukuja niin naisille kuin miehillekin.

Pro Carelia -kunniamerkin vastaanottavat Helmi Vuorelman perilliset

Helmi Vuorelman kuoltua 1948 yritys-toimintaa jatkoivat Helmi ja Evert Vuorelman pojat, **Usko** ja **Esko Vuorelma**, kumpikin vuorollaan. Heidän jälkeensä yritys-toimintaa johti pitkään Usko Vuorelman tytär, **Kristiina Vuorelma-Aho**.

Helmi Vuorelma Oy on ollut suvun jäsenten työpaikka neljässä polvessa. Suvun jäsenet ovat esiintyneet myös malleina kansallispukujen myyntiesiteissä jo pienestä pitäen.

Karjalan Liitto halusi muistaa Helmi Vuorelman elämäntyötä kansallispukuperinteen kehittäjänä ja edistäjänä myöntämällä Pro Carelia -kunniamerkin Helmi Vuorelman perillisille, lapsenlapsi **Marjukka Vuorelma-Laitiselle ja** lapsenlapsenlapsi **Johanna Aho-Salakalle**. Johanna Aho-Salakka

ottaa kunniamerkin vastaan kesäkuussa Oodi Karjalalle -tapahtumassa Helmingin keskuskirjasto Oodissa.

Marjukka Vuorelma-Laitinen, 77, on Usko Vuorelman lapsi ja Helmi Vuorelman lapsenlapsi. Myös hän teki elämäntyönsä Helmi Vuorelma Oy:ssä.

- Olin kaksivuotias Helmi Vuorelman kuollessa vuonna 1948. Muistikuvani mummosta on hyvin hämärä. Työskentelin Helmi Vuorelma Oy:n palveluksessa aina 65-vuotiaaksi, josta viimeiset 10 vuotta kansallispukuosastolla, kertoo Marjukka Vuorelma-Laitinen.

Niin ikään Johanna Aho-Salakalla, 44, on muistikuvia yrityksestä jo lapsuudesta. Hänen äitinsä on Kristiina Vuorelma-Aho.

- Lapsena olisin halunnut leikkiä mallinukeilla, mutta ne eivät olleet pienten tyttöjen leikkejä varten. Kangastilkuilla sai askarrella, muistelee Johanna Aho-Salakka.

Aikuisena, vuosituhannen vaih-

teessa, Johanna toimi Helmi Vuorelma Oy:ssä erilaisissa myynnin ja markkinoinnin tehtävissä.

Kansallispuvut eivät olleet tunnettuja, eivätkä suosittuja 1900-luvun alussa Helmi Vuorelman aloittaessa yritys-toimintaansa. Hänen johdolla kansallispuvut nousivat arvoonsa. Helmi Vuorelman syntyessä Suomi oli vielä osa Venäjää, mutta oman kansan identiteettiä alettiin tuoda esille monin tavoin itsenäistymisen myötä. Kansallispuvut edustivat suomalaista käsityöperinnettä ja suomalaisen identiteetin vahvistamista.

- Sukumme on käyttänyt aina kansallispukua kaikissa juhlissa. Olemme iloisia siitä, että kansallispuvut elävät tässä päivässä ja ne on omaksuttu osaksi suomalaisuutta, toteaa Aho-Salakka.

Alma Koskisen sitaatin lähde: Tietokirstu.fi.

Kuva Kirsi Limatus.

Vuoden ruoka – silakkapihvit ja kaalisalaatti

Liiton perinnetoimikunta on valinnut vuoden ruuaksi silakkapihvit ja kaalisalaatin. Valinnalla halutaan nostaa kahden monikäyttöisen ja edullisen raaka-aineen arvostusta. Kalalla on ollut tärkeä osuus karjalaisessa ruokavaliossa, elettiin monella puolella Karjalaa vesien äärellä. Silakkaa pyydettiin erityisesti Suomenlahden rannikkoseuduilla. Kaalia käytettiin runsaasti ja sillä oli monenlaisia valmistustapoja. Salaattia siitä tehtiin esimerkiksi puolukoiden kanssa.

Vuoden leivonnainen – perunavatraska

Vuoden leivonnaiseksi valittiin karjalaisista piirakoista vähemmän tunnettu herkullinen perunavatraska. Sen kuori on perunaa toisin kuin muiden perinpiirakoiden, jotka tehdään viljasta. Vatraskan täytteenä on usein riisiä, mutta täytteenä käytetään vaikkapa sieniä.

Ohjeet vuoden ruokaan ja leivonnaiseen löytyvät osoitteesta <https://www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/karjalan-liiton-toiminta/vuoden-teemat/vuoden-karjalainen-ruoka-ja-leivonnainen.html>

Kuva Saija Pelvas

Kuva Mervi Piipponen

Kuva Mervi Piipponen

Patalappu vuoden käsityökilpailun aiheena

Vuoden 2024 käsityökilpailun aihe on patalappu / patakinnas tai pie-nehkö puulelu. Kisa jatkuu 31.3.2024 saakka. Lue lisää nettisivuilta.

Perinnetoimikunnan tapaamisessa ratkottiin myös miniryijykisan parhaat. Tulokset ilmoitetaan nettisivuillamme ja kerromme niistä lisää seuraavassa numerossa.

Kieli kantaa kulttuuria

Elmi Tsokkisen kunniamerkki myönnettiin Loimolan Voima -yhteelle huhtikuussa pidetyssä liittokokouksessa Karjalatalolla. Yhtye esittää uutta, karjalankielistä musiikkia.

Teksti ja kuva: Sofia Flygare

Loimolan Voima -yhteen takana ovat veljekset **Mika Saatsi** ja **Niko Saatsi**.

- Ajatus karjalankielisen bändin perustamisesta syntyi 2018. Ensimmäiset musiikkikappaleet valmistuivat 2019 ja debyyttialbumi *Ruttomužikan kynnäl* vuotta myöhemmin, kertoo Niko Saatsi.

Työnjako on selkeä. Niko Saatsi vastaa sanoituksista. Mika Saatsi säveltämisestä. Musiikkityyliltään Loimolan Voima on folkyhtye, joka soittaa akustista musiikkia hyödyntäen esimerkiksi syntetisaattoria.

- Viime kesänä olimme keikalla muun muassa Kaustisilla. Konsertoimme siellä bassolla ja akustisella kitaralla. Bändi toimii hyvin myös akustisena.

Sanoitusten läpileikkaava teema on karjalaisuus. Musiikin avulla he haluavat nostaa esille niin menneitä tapahtumia kuin ajankohtaisiakin asioita.

- Sanoituksissa iso teema käsittelee vaikeita kokemuksia, joita karjalaiset ovat joutuneet kohtaamaan ja toiseuden tunne. Musiikin avulla pyrimme tuomaan esille karjalaisuutta ja rakentamaan sitä.

Myös läheiset ovat musiikin innoittajina.

- Oman ja vaimon suvun tarinoista, monista pienistä yksityiskohdista syntyy sanoituksia.

Tekstin tuottaminen vaatii oman, luovan tilansa.

- Karjalankieliset ilmaisut ovat hyvin rikkaita, on mistä ammentaa sanoitessa. Vaikka olen ammatiltani IT-asiantuntija, olen saanut historiantutkijan koulutuksen, joten sitä kauttakkin on tullut ymmärrystä kulttuureihin ja kiinnostusta kieleen.

Loimolan Voima -folkyhtyeen jäsenet perhekuussa: Hanna Saatsi (vas.), Niko Saatsi, Mika Saatsi ja Miia Saatsi.

Hän painottaa sitä, miten tärkeää kielen käyttäminen on sen säilymisen kannalta. Kieli, kuten muikin kulttuuri on uusiutuva.

Veljeksi yhdistää intohimo karjalan kieleen. Mika Saatsi säveltää Loimolan Voiman yhtyeen musiikin, mutta yhtä lailla kielen monipuolinen käyttäminen on yksi niistä asioista, joita hänkin pyrkii edistämään karjalaisessa kulttuurissa. Mika Saatsi on muun muassa tuottanut karjalankielisiä opetusvideoita varsinaiskarjalaksi. Opetustehtävien lisäksi hän työskentelee työnohjaajana ja kouluttajana.

Yhtyeen nimi, Loimolan Voima, on ollut alun perin suistamolaisen urheiluseuran nimi.

- Ukilla ja mummolla oli Suistamossa Saatsila-niminen tila, josta on enää kivijalka jäljellä. He olivat ensin evakossa Laihialla ja Lapualla, kunnes 1945 saivat tilan Nurmeksien Savikylästä. Oma isäme ehti syntyä Lapualla. Nurmeksessa oli paljon siirtokarjalaisia. Siinä ympäristössä karjalan kieli säilyi äidinkielenä.

Niko Saatsin tietoisuus karjalan kielen uhanalaisuudesta heräsi aikuisiällä ja osittain vaimon suvun kautta. Vaimon sukujuuret ovat Suojärvellä.

- Lapsena karjalan kieli oli enemmän hassattelukieli. Appiukollani on ollut suuri vaikutus siihen, että olen löytänyt karjalankielisen kirjallisuuden. Samalla olen havahtunut karjalan kielen asemaan ja sen säilyttämisen tärkeyteen. Kieli kantaa kulttuuria.

- Uudistettu, nykypäivän sanoja sisältävä karjalankielinen sanakirja olisi tarpeen. Livvinkarjalaa on kehitetty, mutta muutkin karjalan murteet kaipaisivat huomiota. Karjalan kielellä pitäisi olla virallinen status samoin kuin viittomakielellä, saamalla ja romanikielellä.

Karjalan Liiton Loimolan Voimalle myöntämän Elmi Tsokkisen kunniamerkin Saatsit kokevat arvokkaaksi osoitukseksi karjalan kieleen kiinnittymistä huomiosta. Elmi Tsokkisen kunniamerkki vaalii runonlauluperinnettä.

- Kyllähän tämä nostaa tietoisuutta siitä, että osaamme asemoida itsemme Suistamon musiikkipitäjään. Yhtyeemme alusta asti meille on ollut tärkeää, että karjalainen yhteisö ottaisi meidät omakseen.

Loimolan Voiman tämän vuoden keikkakalenterissa on esiintymisiä eri puolilla Suomea. Esimerkiksi kesäkuun 17. päivä he musisoivat Suistamon laulujuhilla Iisalmessa. Toukokuussa yhtye kävi esiintymiskiertueella Saksassa.

- Kulttuuri elää ajassa ja on siten muuttuvaa. Kieli on luova työkalu. Karjalan kulttuuri sinällään on tavattoman rikas, olipa kyseessä ruoka-, tapa- tai vaikkapa ortodoksinen kulttuuri. Se antaa paljon sisältöä elämään, pohtii Niko Saatsi.

Tekstiilitaiteilija Helena Vaari on erikoistunut kirkkotekstiilien suunnitteluun

Tekstiilitaiteilija ja käsityömestari Helena Vaari luo taidetta ompelukoneella. Tekniikkana on kollaasin-omaisten applikaatioiden ja vapaan konekirjonnan yhdistelmä. Lahjakkuuttaan hän on hyödyntänyt niin kirkkotekstiilien kuin tekstiilitaideostenkin suunnittelussa.

Teksti: Sofia Flygare

Kolmikymmenvuotisen uransa aikana tekstiilitaiteilija **Helena Vaari** on suunnitellut ja valmistanut liki neljäsataa kirkkotekstiiliä. Hänen suunnittelema kirkkotekstiilejä on käytössä kymmenissä kirkoissa eri puolilla Suomea, esimerkiksi Kangasniemen, Pyhtään, Lappeen ja Tikkurilan kirkoissa sekä Malmin ja Lepolan hautausmaan kappeleissa.

- Kiinnostus kirkkotekstiileihin syntyi jo opiskeluaikana. Sekin vaikutti, että lopputyöni aiheena olivat kirkkotekstiilit Hollolan keskiaikaisen kirkkoon. Tein tuolloin perusteellista tutkimustyötä kirkkotaiteesta, kirkon symboleista ja perehdyin keskiajalla käytettyihin tekniikoihin, kertoo Helena Vaari.

- Jokainen kirkko on erilainen. On tutkittava, mikä sopii kirkkoon. Värimaailman lisäksi pitää miettiä myös symboliikka. Idea on tärkein. Kun aihe on valikoitunut, työ alkaa elää omaa elämäänsä.

Vaarin työstämiä uniikkeja, kulloisenkin hiippakunnan piispalle varta vasten suunniteltuja piispankaapuja on käytössä viidessä Suomen hiippakunnassa: Mikkelissä, Kuopiossa, Tampe-

Kuva Jussi Valkeajoki

Tekstiilitaiteilija Helena Vaari ja Tampereen hiippakunnan piispa Matti Revon piispankaapu ja -hiippa takaa kuvattuna Piispantalossa 2019. Tekstiilien symboliikan aiheet ovat lähtöisin Tampereen tuomiokirkon arkkitehtuurista.

reella, Helsingissä ja Turussa. Yhden piispankaavun Vaari on tehnyt myös Namibiaan vuonna 1996.

- Turun arkkihiippakunnan piispa **Mari Leppäselle** vuonna 2021 suunnittelemani piispankaapu, -hiippa ja stola ovat tällä hetkellä vahvimmin itselleni mieleeni jääneitä töitani.

Hänen kanssaan Helena Vaari löysi heti yhteisen symboliikan kielen.

Leppäselle suunnitellun piispankaavun nimi on "Siunattu maa". Kaapu on väriltään lämpimän ruskea. Kaulukseen Vaari taidekirjoi pihlajankukkia, -lehtiä ja -marjoja. Selkäpuolella on elämänpuu. Hihansuihin on kirjottu kukkia ja yrtejä.

- Punaiset marjat symboloivat Kristuksen verta, valkoiset pihlajankukat voitonkruunua.

Asun kankaat ovat hienoa, italialaista villaa ja silkkiä. Kirjonnat ovat puuvillaa, silkkiä ja viskoosia.

Vaarin kaikki työt ovat uniikkeja ja ainutkertaisia käsitöitä. Hän korostaa, että työ alkaa huolellisesta suunnittelusta. Suunnitteluvaiheeseen kuuluu perehtyminen ympäristöön, missä tekstiiliä tullaan käyttämään. Työskentelyn apuna on työryhmä, jossa keskustellaan ideoista.

- Suunnittelu ja aiheen kypsyttely vie aikaa. Perehdyn kirkon värimaailmaan ja muotoihin. Värimallit seinistä,

pinnoista ja alttaritaulusta ovat tärkeitä. Piirrän paljon luonnoksia ja luonnosten viereen kirjoitan muistiinpanoja. Luonnokset ovat ajatushautomoni, hän kertoo työskentelytekniikastaan.

Kirkkotaide ja -tekstiilit ovat työllistäneet taiteilijoita jo keskiajalla

Kirkkotekstiileistä esimerkiksi stola tunnetaan liturgisena tekstiilinä jo 300-luvulta. Stola on pitkä ja kapea tekstiili, joka kulkee kantajansa niskan taitse. Edestä sen molemmat päät laskeutuvat vapaina, mutta sen voi pukea myös ristiin. Pappisvihkimyksessä piispa pukee vihittäväälle papille stolan. Se on ikäänkuin papin virkamerkki.

Ehtollisjumalanpalvelusta johtava pappi eli liturgi pukeutuu alban ja stolan lisäksi messukasukkaan.

Kirkkotekstiilejä suunnitellessaan Vaari on perehtynyt huolella kirkon värimaailmaan, muotoihin ja rakenteisiin. Antependium eli alttarivaate on alttarin etuosan peittävä kirkkotekstiili, jonka koristelussa käytetään kristillisiä symboleja. Altтарin etureunan koristelemineen on ollut käytössä jo keskiajalla.

Kuva Helena Vaari

Violetti antependium, Kangasniemen kirkko. Puulan rantamaisema auringonlaskun aikaan. Tekstiilin reunoille Helena Vaari on taidekirjonut Isä meidän -rukouksen. Kahdeksankulmainen ympyrä on uuden päivän, 8. päivän symboli.

- Kangasniemi on vesistöjen ympäröimä. Otin järvimaisemasta ideoita Kangasniemen kirkon kirkkotekstiileihin. Vihreän antependiumin rantaviivassa näkyvät kaikki vuodenaajat. Pyhän

Hengen symbolina on valkoinen höyhen. Kultapisteet ovat Pyhän Hengen pisaroita eli siunausta meille, kuvailee Vaari Kangasniemelle suunnittelemissa kirkkotekstiilien aiheita.

Kirkkotekstiilien värit vaihdetaan kirkkovuoden eri aikojen mukaan. Värejä on viisi - valkoinen, violetti, vihreä, punainen ja musta. Väri on tärkeä symboli ja värien kertoma kirkkovuoden aika näkyy kirkon ovelta saakka.

Kuhunkin kirkkoon suunnitellut kirkkotekstiilit muodostavat yhtenäisen sarjan. Kaikissa värisarjoissa on antependium, saarnastuolin kirjaliina, ehtoollismaljan kalkkiliina, stolat ja messukasukka.

Kirkkotekstiilien materiaaleilta vaaditaan kestävyyttä, sillä ne ovat käytössä kymmeniä vuosia.

- Steariini ja punaviini ovat kirkkotekstiilien uhka. Käytettyjen materiaalien tulee olla sellaisia, että ne ovat puhdistettavissa.

- Kirkkotekstiilien suunnitteleminen on marginaaliala. Kirkkotekstiileihin perehtyneitä taiteilijoita ei ole useita Suomessa, eikä myöskään aiheita koskevaa kirjallisuutta ole kovin paljon.

Helena Vaarin kirkkotekstiileistä julkaistiin kirja huhtikuussa 2023. Sen on kirjoittanut yhteistyössä Vaarin kanssa, tietokirjailija, rovasti **Veijo Koivula**.

Helena Vaari

s. 1963

asuinpaikka: Hollola

perhe: aviomies ja kolme aikuista lasta

- Perusti oman yrityksen 2003, tekstiilitaiteilija 35 vuotta
- Käsityömestarin erikoisammattitutkinto Rasekon aikuisopistosta 2019.
- Valmistui Kuopion koti- ja taideteollisuusoppilaitoksesta 1987
- Valmistui Hollolan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksesta 1985
- Päijät-Hämeen keskussairaalan uudisrakennuksen taiteilija RV7-Art 2019-2022
- Muotoilijana Marja Kurjella Helsingissä 1998-2002
- Muotoilijana Sellgrenillä Orimattilassa 1987-1991
- Suunnitellut ja valmistanut 6 piispankaapua ja 400 kirkkotekstiiliä

Poimintoja taidenäyttelyistä

- Metsätöitä - näyttely Kimmo Pyykkö -taidemuseossa Kangasniemessä 2023
- Yhteisnäyttely Taidekeskus Salmela, Mäntyharju, 2022, 2015
- Neula siveltimenä -näyttely Lahdessa, Sastamalassa ja Helsingissä 2017-2019
- Kymmeniä taidenäyttelyjä Suomessa, Keski-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa 2006-2016
- Palkittiin vuoden yksinyrittäjänä sekä Päijät-Hämeen Yrittäjien että Hollolan Yrittäjien toimesta 2022

Lisätiedot: helenavaari.fi

Kuva Helena Vaari

"Maalaan ompelukoneella. Lanka on väri ja neula sivellin."

Turun arkkihiippakunnan piispa Mari Leppäsen piispankaapu, yksityiskohta.

Paikka, joka saa minut aina hymyilemään, Helena Vaari, 2022, taidekirjonta. Päijät-Hämeen keskussairaala, päiväkirurgian aula, Lahti. Tilaustyö.

Kuva Juha Tanhua

Kuva Helena Vaari

Unelmien siivet, Helena Vaari, 2016, taidekäsityö, teoksen koko 70 x 110 x 5 cm, taidekirjonta ja applikaatio, ompelulangat ja kankaat. Silkki, viskoosi, puuvilla ja polyesteri.

Taidenäyttelyt ikkuna Vaarin tekstiilitaiteeseen

Helena Vaarilla on vuosien saatossa ollut kymmeniä näyttelyjä, joissa on ollut esillä hänen suunnittelemaansa ja toteuttamiaan taidekäsityöitä. Ompelukoneen avulla materiaaleista on syntynyt luontokuvia, maisemia, ihmisten muotokuvia. Hän toteaa, että hän on tehnyt myös teoksia, joihin on tallennettu elämän tärkeitä hetkiä.

Työskentelytekniikkana on applikaation ja vapaan taidekirjonnan yhdistelmä, sama kuin kirkkotekstiileissä.

- Ompelen erilaisia kankaita toisiinsa päällekkäin ja lomittain - maalaan

ompelekoneella. Lanka on väri ja neula sivellin. Jokainen tikki on erilainen. Työni on taidekäsityötä. Ompelukoneessa ei ole tietokonetta.

Hän kiittelee materiaaleja. Silkki- ja viskoosilangat tuovat esille valon ja värien loisteen. Villa ja puuvilla ovat mattapintaisia. Tekstiilimateriaaleista huokuu lämpö ja pehmeys. Kaikki materiaalit ovat parhaita mahdollisia. Vain laadukkaista materiaaleista kannattaa valmistaa arvotekstiilejä. Silloin ne kestävät kauan käytössä.

Taidekäsityötekniikan tekemisessä Vaari pitää erityisesti siitä, että hänen käyttämänsä tekniikka antaa paljon mahdollisuuksia. Hän kertoo kehittä-

neensä taidekirjontaa jo kolmekymmentä vuotta. Kehittäminen jatkuu edelleen.

- Työskentelytekniikkani perustuu keskiaikaiseen tapaan tehdä tekstiilitaidetta. Kirjonta ja applikaatiot olivat käytössä jo tuolloin. Erityisesti pidän siitä, että taidekäsityöihin pystyy luomaan kolmiulotteisen vaikutelman, hän kuvailee.

Vaari on suunnitellut ja toteuttanut tekstiilitaiteeteoksia myös julkisiin rakennuksiin.

- Päijät-Hämeen uudessa keskussairaalassa on neljä isoa teostani. Rakennus on valtavan kokoinen, joten kokonaisen sairaalan rakentaminen vei paljon aikaa. Kesti lähes neljä vuotta, ennen kuin pääsin ripustamaan teoksiani valmiin sairaalan seinille.

Kiinnostus käsitöihin suvun perintönä

Vaari on karjalaisjuurinen (Äyräpää, Muolaa) isän suvun puolelta ja äidin puolelta hämäläinen.

- Karjalaisuus näkyy töissäni ehkä siten, että käytän paljon värejä. Mieheni suku on Parikkalasta ja aina siellä käydessäni minulle tulee kotoisa olo. Olen ylpeä juuristani, hän toteaa.

Käsityöperinne on ollut läsnä tekstiilitaiteilijan elämässä jo hänen lapsuudenkodissaan Hämeenkoskella. Isovanhemmat olivat kädentaitajia. Lapsena oma kärsivällisyys oli kuitenkin vielä kehittymässä.

- Ei tuost työstä tuu ees kästyöihmistä, totesi karjalainen mummoni, kun olin noin kaksitoistavuotias, hän nauhahtaa.

Jossain vaiheessa tekstiilitaiteilija uran jo edettyä pitkälle Vaari havahtui muistelemaan kouluaikojaan. Vanhoissa koulutodistuksissa olevat kympit niin käsitöissä, kuvaamataidossa kuin uskonnossakin antoivat viitettä sille, että Helena Vaari oli alkanut kulkea kohti elämänuraansa jo varhain.

- Aina, kun käyn kirkossa valmis-teilla olevien töideni kanssa, tunnen suurta kiitollisuutta saadessani tehdä työtä pyhään paikkaan. Voin olla yhtenä lenkinä niiden taiteilijoiden ketjussa, jotka ovat jo melkein pari tuhatta vuotta saaneet rakentaa ja koristaa kirkkoja.

Kuvanveiston uudistaja Laila Pullisen veistospuisto ja kotimuseo Vantaalla

Teksti: Aira Saloniemi

Kuva: Sanna Väreluoto

Professori, kuvanveistäjä **Laila Pullinen** (1933–2015) syntyi 90 vuotta sitten Terijoella. Laila Pullisen veistospuisto ja kotimuseo Vantaan Sotungissa ovat tänäkin kesänä avoinna yleisölle neljänä päivänä viikossa.

Laila Pullinen tunnetaan monista julkisista teoksistaan. Hän oli keskeinen suomalaisen kuvanveiston uudistaja 1950- ja 1960-luvuilla. Sotungissa hänen teoksiaan on esillä sekä makasiinissa että veistospuistossa, joka itsessään on vaikuttava kokonaistaideteos. Sen muodostavat Nissbackan entisen kartanon ikivanhat puut, taiteilijan veistokset ja hänen luomansa maataideteos.

Veistospuiston ja makasiinin lisäksi avoinna ovat kesäateljee ja kotimuseo. Kodin seinillä on taiteilijakollegoiden teosten ohella myös taiteilijan äidin, **Tyyni Pullisen** (1909–2007) maalauksia entisiltä kotiseuduilta Karjalasta.

- Hänen äitinsä halusi maalauksillaan kertoa lapsilleen ja lapsenlapsilleen menetetyt kotiseudun tunnelmia. Muuten siihen voi tutustua vain mustavalkoisten valokuvien kautta. Tyynin maalauksissa näemme värikkäitä, paratiisimaisia puutarhoja Terijoelta ja Kivennavalta. Nuo kuvat tulvivat onnea ja valoa, kertoo taiteilijan poika, museonjohtaja **Jean Ramsay**.

Tämän kesän näyttely on otsikoitu **Laila Sisyfos Fenix**. Nimi sisältää kuvanveistäjän etunimen lisäksi kaksi myyttistä hahmoa, jotka hän on maininnut runossaan. Sisyfos on se hahmo, joka loputtomasti, uudestaan ja uudestaan työnsi samaa kiveä vuorenrintettä ylöspäin. Feeniks on lintu, joka syntyi tuhasta uudestaan ja lähti lentoon loistavasti siivin.

- Laila näki taiteilijan työn Sisyfosin kutsumuksena, jossa jokaisen uuden teoksen myötä on aloitettava alusta uudestaan kohti valmista lopputulosta. Ensi kesänä yleisölle avautuu näkökulma kurinalaiseen kivenpyörittäjään sekä tuhasta uudestisyntyneenä nou-

sevaan, itsensä alati uudestaan luovaan taiteilijaan.

Nähtävillä on myös kuvanveistäjän työvälineitä ja nuoruuden maalauksia ja veistoksia, joita ei aiemmin ole esitelty julkisuudessa.

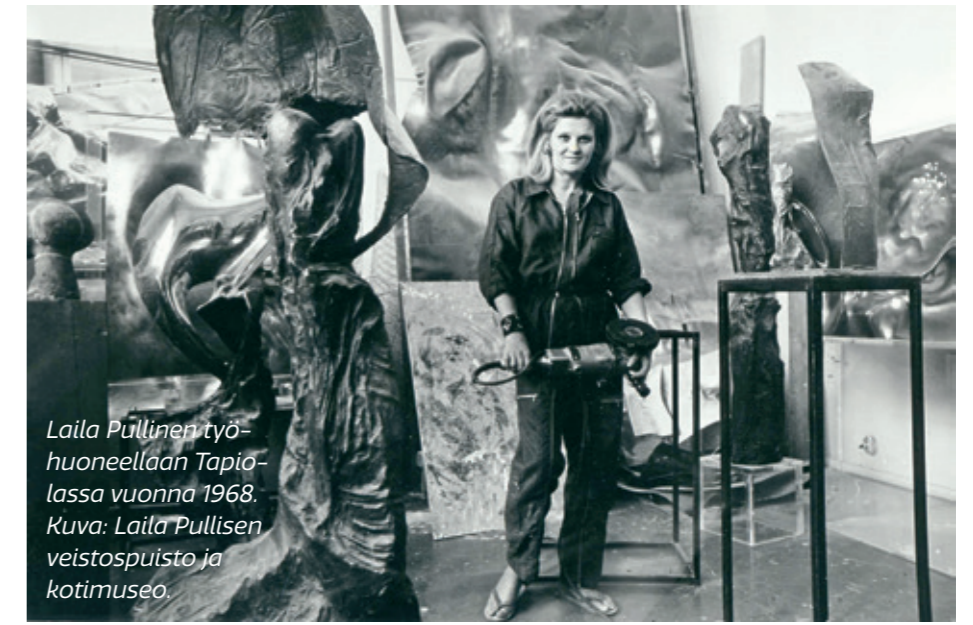
- Karjalaisuus liittyy tähän voimalisesti. Sotaa paenneen sotaorvon kokemus on yllättävänkin ajankohtainen Ukrainan sodan aikana, Jean Ramsay kuvailee.

Laila Pullisen eri aikoina syntyneet esittävät ja ei-esittävät veistokset tar-

Kymmenen vuotta sitten Laila Pullinen valmisteli uusia teoksia 80-vuotisnäyttelyynsä ja kertoi työstään haastattelussani.

- Taideteoksessa on aina viesti. Pyrin tuomaan esille viestin ihmisyydestä, joka on ikuinen, mutta haluan esittää sen aikalaisille ymmärrettävälle tavalla. Myös materiaalivalinnat liittyvät teosten sisältöön, totesi taiteilija tuolloin.

- Muodon luominen on kiinnostanut minua aina ja olen liittynyt siihen vertauskuvan, joka on ihmiskunnan

Laila Pullinen työhuoneellaan Tapiolassa vuonna 1968. Kuva: Laila Pullisen veistospuisto ja kotimuseo.

joavat loputtomasti katsottavaa ja herättävät ajatuksia. Puhutteleva on esimerkiksi kolmoismuotokuva äidistä, nimeltään *Sotalesken päiväkirja*, jonka taiteilija teki 1970-luvulla. Siinä on äiti huolteen täyttämänä sotaleskenä, vanhuudessaan ja nuoruuden kepeydessä.

Usein taiteilija yhdistää kiven pronssiin. Elementit kohtaavat: hetken ajatuksen liike pronssissa liittyy vuosituhansia vanhaan kiveen. Maa kannattelee taivasta, sen valoa ja tuulta. Näiden teosten äärellä tuntuu kuin veistäjän hengen vapaa liike taivuttelisi pronssia tai hioisi kiveä ja painovoima menettäisi merkityksensä. Materiaali antaa periksi ja noudattaa taiteilijan ajatusta.

yhteinen. Materiaalit ovat ikaikaiset ja uskon voivani tuoda esiin ihmisen ikaikaisia kysymyksiä, koska olen paljon pohdiskellut niitä. Taiteilija vie eteenpäin taiteilijayhteisössä sukupolvelta toiselle siirtyvää tietoa, joka tulee kaukaa.

Laila Pullisen veistospuisto ja kotimuseo

www.lailapullinen.fi

Avoinna: 1.6.–3.9.2023 to–su kello 11–17, yleisöopastukset klo 14.00.

Osoite: Sotungintie 4, Vantaa

Muotisuunnittelija Justus Kantakoski.

Muotisuunnittelija Justus Kantakoski:

"Karjalaisuudessa on valoa, räväkkyyttä ja runsautta sekä niiden kääntöpuoli"

Nuoren polven muotisuunnittelija **Justus Kantakoski**, 34, ammentaa työhönsä vaikutteita itäisistä juuristaan. Kellen tahansa tarkoitetun muotivaatteen yhdistäminen karjalaisuuteen voi tuntua yllättävältä, mutta hänellä on sille vahvat perustelut.

Teksti: Aira Saloniemi

– Haluan, ettei luovutettu Karjala kuole. Jos me siirtokarjalaisten jälkikasvu emme kerro näitä tarinoita, ne katoavat kulttuuristamme. Meillä on oikeus ja velvollisuus käsitellä sukujemme historiaa, vaikkamme olekaan asuneet menetetyillä alueilla. Emme ole siis omimassa toisten kulttuuria, vaan siirtokarjalaisuus on osa meitä, nimikin jo viittaa osuvasti karjalaisuuden siirtymään eikä tuhoon, Kantakoski sanoo.

Jo Lahden muotoilu- ja taideinstituutin lopputyössään hänen vaatemallistonsa inspiraation lähde oli suomalais-ugrilaisessa menneisyydessä.

– Vaatemallistoni lähtökohtana oli sana ”kaski”. Ajatuksena oli tummasta tuhkasta nouseva uusi kasvu ja elämä. Kokoelman aloitus oli hiilenmusta ja mukaan tulivat vähitellen kirkkaat värit. Aalto-yliopiston lopputyössäni taas oli 1970-luvun rock-estetiikkaa, kun äitini suunnittelemani Hurriganes-bändin fanipaitalogot oli painettu kukkakankaalle 70-luvun vaatesilhouetteihin.

Hurriganes-mallisto on ollut Suistamon sähkö-yhtyeen esiintymisasuina Kutsu-videolla, jonka Justus Kantakoski ohjasi kollegansa **Mortti Saarnian** kanssa. Performanssien valmistaminen on yksi osa hänen luovaa työtään.

Alun perin Kantakoski opiskeli graafista suunnittelua Lahdessa. Muodin hän löysi Pariisissa, jossa oli opiskelijavaihdossa ranskalaisessa opinahjossa. Siellä hän voitti valtakunnallisen oppilastöiden kilpailun, jossa opiskelijoilta odotettiin innovatiivisuutta: tehtävänä oli valmistaa luksustuote kierrätyspaperista.

Kantakosken voittotyö oli paperinen vaateveistos.

– Konseptisuunnittelu ja tarinankerronta kiinnostavat minua. Pariisissa huomasin, että muodin kautta voi kertoa paljon enemmän, sillä vaatteet kytkeytyvät suoraan identiteettiin ja kulttuuriin.

Lahden jälkeen hän on suorittanut Aalto-yliopiston muotisuunnittelun maisteritutkinnon 2020 ja sisällytti siihen myös performanssiopintoja Teatterikorkeakoulussa.

Karjalaisuudesta vaikutteita?

Mutta palataanpa karjalaisuuteen. Sehän on jokaiselle omanlaistaan. Miten jotain niin henkilökohtaista voi konkreettisesti ilmaista vaatetuksessa?

Tätä Justus Kantakoski tutkii parhailaan työryhmän kanssa kolmivuotisessa luovassa projektissa. Työtä rahoittaa yksityinen Koneen Säätiö. Alkurahoitus tuli Taiteen edistämiskeskukselta.

Hänen johtamansa hanke nojaa käsityön suosion kasvamiseen. Siinä luodaan kaikille tarkoitettu, nykymuotia oleva mallisto, jonka vaatteet ihmiset voisivat itse valmistaa kankaiden kudonnasta lähtien.

Tarkoitus on myös kehittää yhteistyötä eri toimijoiden kesken ja luoda uudenlaista toimijoiden verkostoa. Lopulta tähtäimessä on valmiin malliston ja Karjalan vieminen näyttille Pariisiin.

Visuaalisuus ja estetiikka ovat vain osa projektia. Siinä tarkastellaan myös materiaalien kulkua ja koko kulttuuriamme ja sen virtauksia.

Kudonnan langat ovat luonnonmateriaaleja, villaa, silkkiä tai muuntokuitua kuten viskoosi.

– En halua tuottaa yhtään lisää mikromuovia maailmaan, en edes kier-

rätettyä polyesteriä. Osa langoista on meilerattua, osa ehkä kuluneen näköisiä tietoisesti. Työparini **Emilia Kuurilan** luomaan kaavoitukseen otetaan vaikutteita kansanvaatteista, joita valmistettaessa on aikoinaan pyritty välttämään hukkapalojen syntymistä.

– Värimaailman yhden version olen sattumoisin poiminut viipurilaisen, Antreassa syntyneen arkkitehti **Jalmari Lankisen** väriskaalasta. Sidossuunnittelua varten olen tutustunut muun muassa Kansallismuseon kokoelmissa oleviin käsitöihin. Kuvioihin haluan mukaan Karjalan ruusun eli jotain luontoa ja jotain rakennettua: jollain tapaa mukaan tulee risti molempien kirkkojen symboliksi. Mutta aikanaan nähdään, miltä lopputulos tai oikeammin tulokset näyttävät.

Karjala-inspiraatiosta tutkimusartikkeli

Projektin aikana Kantakoski kirjoittaa aiheesta myös tutkimusartikkelin Karjalan tutkimuslaitokselle Itä-Suomen yliopistoon. Sen työnimenä on *Siirtokarjalaisuuden ja Karjalan kulttuurihistorian vaikutus luovaan prosessiin muotisuunnittelussa*.

Juuret idässä ja lännessä

Jo keskustelumme alussa on käynyt ilmi, että Justus Kantakoski tuntee hyvin perheensä taustat. Etenkin sen karjalaiset juonteet ovat aina olleet arjessa läsnä. Äidin puolen karjalaiset juuret vievät Kannaksen Antrean, äidin isän **Erkin** ja äidin isovanhempien **Juho ja Hilda Paajasen** kotiseudulle. Oman isän puolen suvut tulevat Hämeen Vesilahdelta ja Keski-Pohjamaan Kannuksesta. Savokin on kartalla **Elinan**-mummon eli äidinäidin kautta.

Justus itse syntyi Riihimäellä 1980-luvun lopulla, mutta lähiperhe oli hyvin karjalainen.

– Karjalaisuuden korostuminen (antrealais-hausjärveläis-riihimäkeläisessä) perheessämme on seurausta Suomen historiasta, hän sanoo.

– Sotien jälkeen Antrean asukkaat sijoitettiin Hämeeseen. Antrealainen isovanhempieni perhe sai palstan Hausjärveltä ja koko perhe yhdessä asettui sinne. Juho ja poikansa eli silloin teini-ikäinen pappani Erkki veljineen rakensivat tilan rakennukset. Paajaset

ovat pysytelleet enimmäkseen Hämeessä, kun taas muiden sukuhaarojeni ihmiset liikkuvat yksittäin työn tai puolison perässä, eikä heidän ympärilleen muodostunut vastaavaa yhteisöä.

Aikuistuttuaan isoisä Erkki ja siskonsa **Liisa** perheineen asuivat samassa paritalossa Riihimäellä. Erkin lapsista Justuksen äiti ja veljensä rakensivat talonsa vierekkäisille tonteille Riihimäellä.

- Minulla on ollut serkkuja, täti, isotäitejä ja enoja koko ajan lähistöllä. Isomummon ja -papan Hausjärven talo on myös pysynyt kesämökinä ja kiintopisteenä. Siellä käy jo viides polvi jälkikasvua.

Rinta rottingilla -karjalaisuus

Karjalaisuutta ei ole koskaan piiloteltu Paajasten perheessä. Päin vastoin, siitä on ammennettu voimaa. Se on kaikunut lauluissa, jutuissa ja tunteidenkin kanssa olemisessa ja elämisessä. Kantakoski puhuukin isoisänsä 'rinta-rottingilla-karjalaisuudesta'.

Luovan työnsä vuoksi Kantakoski on saanut syvällisesti käydä läpi suhteitaan karjalaisuuteen. Mentaliteetin ja perhehistorian ilmaiseminen luovassa työssä on oma prosessinsa, jota ihminen jostakin itselleen läheisestä.

- Karjala on auttanut minua ymmärtämään, että minun on koettava nämä tunteet ja itkettävä itkut, ennen kuin pystyn niistä taiteessa kertomaan, toteaa Justus Kantakoski.

- Oma karjalaisuuttani kutsun siirtokarjalaisuudeksi. Sodan seurauksena ihmiset siirtyivät ja nyt siirtyy kulttuuri eteenpäin, se ei kuole uudessa ympäristössä. Joku toinen, vaikkapa Pohjois-Karjalassa ikänsä asunut voi kokea identiteettinsä toisin.

Valo, ilo ja kaiho

Pyydän Kantakoskea vielä luonnehtimaan karjalaisuutta itsensä ja taiteellisen työnsä näkökulmasta.

- Karjalaisuus: se on ensisijaisesti hyvin vahvaa tunnetta. Olen alkanut kunnioittamaan sitä taiteellisessa prosessissa, kun aiemmin analyttisyys oli hallitseva piirre. Karjalaisuus on hyvin moniääninen ja moninainen, se on rikas ja laaja, yllirajainen kulttuuri eri kielineen ja kirkkokuntineen, joita menetetyillä alueilla oli.

Karjalaisuus koostuu vastakohdistaan.

- Liitän karjalaisuuteen valoa, räjäkkyttä ja runsautta, mutta samalla myös niiden kääntöpuolen. Se on sekä vahvaa että herkkää samanaikaisesti. Nämä voivat olla yhtä aikaa totta. Samassa lauseessa voi itkeä ja nauraa.

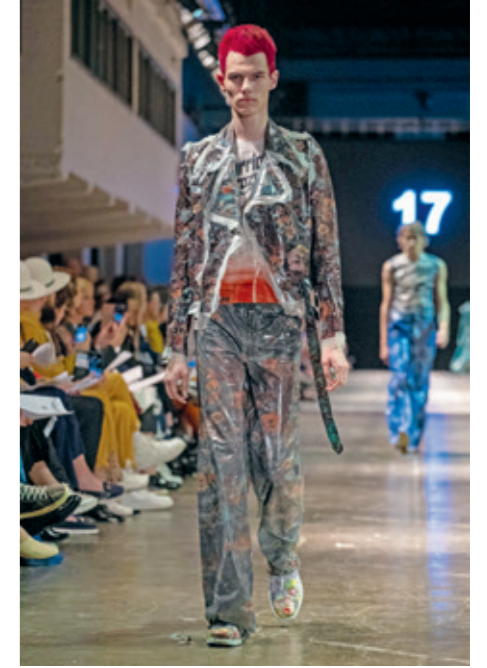
- Voi kokea vahvaa, suurta elämänoimaa samalla, kun kokee syvää menetystä. Tämä koskee nimenomaan siirtokarjalaisia. Esimerkiksi nykyiseen Etelä-Karjalaan tai Itä-Karjalaan ei välttämättä liity samanlaista menetystä ja kaihon tunnetta kuin luovutettuun Karjalaan. Mutta uskon, että senkin läpi voimme löytää yhteyttä toisiimme.

Kuva: Mortti Saarnia

Suistamon Sähkö-yhtye on käyttänyt Hurriganes-mallistoa esiintymisasuinaan.

Kuvat: Guillaume Roujas

Aalto-yliopiston muotinäytöksessä 2019 nähtiin Justus Kantakosken suunnittelema Hurriganes-maisterimallisto, jonka Diesel-muotimerkki palkitsi.

Myös pohjalaisia geenejä

- Perheessämme on laulettu ja iloittu kannaslaisista juurista, mutta myös menetyksiä on muisteltu ja surtu. Tunteita ei ole paettu hiljaisuuteen, mitä pidetään tyypillisenä suomalaisille. Samalla avosylin vastaanotetaan uusia asioita ja mennään eteenpäin. Kesämökillämme kaikuvat juhannuksena Karjalaisten laulun ohella sukuun naidun miniän vuoksi Pohjalaisten laulu ja tietysti mökkipaikkakunnan Hämäläisten laulu.

Justuksen puheessa vilahtavat sukulaisten nimet eri puolilta maata. Itäisen taustan rinnalla pitää ehdottomasti mainita myös eräs voimakas hahmo isän puolelta.

- Hän on isoäitini **Kaija**, 95-vuotias vahva pohjalaisnainen, joka on tunnetun kannuslaisen taidemaalari **Justus Sarisalon** tytär. Häneen minulla on tiivis yhteys.

Kaijan kodin seinillä riippuneet isänsä maalaukset tekivät jo varhain vaikutuksen taiteilijan tyttären pojan lapseen. Hattulassa asuva isoäitinkin otettiin mukaan Paajasen suvun kivijalkamatkaan

Justus Kantakosken äidin, Leena Kantakosken ylioppilaskuva: Pappa Erkki Paajanen (vas.), isosetä ja papan kaksoisveli Matti Paajanen ja puolisonsa Paula, Isomummo Hilda, Leena Kantakoski ja mummo Elina Paajanen. Kuva: Kantakoskien perhealbumi.

Antrean Noskuan kylään reilut 20 vuotta sitten. Antrea on läsnä, samoin nimi 'Justus'. Nimi tulee siis isän isoisältä, joka syntyi 1902 Fichburgissa Yhdysvalloissa, mutta vietti elämänsä Keski-Pohjanmaalla Kokkolan kupeessa.

Jos Karjala olisi kuvakollaasi?

- Karjalaa voi olla vaikea määritellä, mutta voisin tehdä siitä kuvakollaasin.

- Kuvassa olisi rakennuksia ja kumpuilevassa maisemassa vettä sekä run-

sasta metsää ja horisontissa kahden eri kirkon tornit risteineen. Ja loitsuja! Isomummoni **Hilda** oli harras uskova nainen ja hän hävitti pelikortteja polttamalla niitä uunissa. Mutta hänen tyttärensä **Liisa** ennusti korteista ja toinen tytär **Annikki** katsoi tulevia tuhkasta kynttilänvalossa. Monet asiat elävät Karjalassa rinnakkain!

- Toivoisin myös kielten runsautta Suomeen, olisipa Kansallisteatterissa jokin esitys karjalaksi, vaikka en itse karjalaa puhukaan!

Karjalaisia kajahduksia

Akseli Gallen-Kallelan ja Hugo Simbergin maalauksissa

Millaista elämää! kirjoittaa **Axel Gallén** salakihlatulleen **Mary Slöörille** Pariisista vuonna 1888. Axel haluaa, että he muuttavat maale luonnon keskelle heti, kun hän palaa kotimaahan. Erämaassa saa olla oma itsensä, siellä ei tarvitse elää kellon mukaan.

Teksti: Helena Ruuska

Haave alkaa toteutua, kun nuoripari tekee häätäkansa Kuhmoon kesällä 1890. Axel haluaa maalata **Kalevalaa**. Hän haluaa hengittää kalevalaisissa maisemissa ja kuunnella aitoja runonlaulajia.

Vaaroja ja metsää silmäkantamattomiin, *skog, skog, skog* kirjoittaa ruotsinkielinen Mary ihmeissään mammalleen Helsinkiin. Kaupunkilaistyttö on ensimmäistä kertaa erämaassa.

Nuoripari jatkaa matkaansa Venäjän puolelle Minoaan. Siellä taiteilija luonnostelee karjalaistalojen puuleikkauksia tulevaa ateljeelinnansa varten ja ostaa paikallisilta tarvekaluja Kalevalamaalauksiinsa.

Karjalaisnaisten vaatteita pidettiin erityisen naisellisina 1800-luvun lopulla ja myös tapaa, jolla he vaatteensa kantoivat. Talon tyttäret tarjoavat niitä Marylle kokeiltaviksi.

Erämaajärven Mary poseeraa kuitenkin ilkosillaan Ainin mallina, ja Axel luonnostelee *Aino-tarun* keskimmäistä paneelia. Kotona Malmilla seuraavan vuoden aikana Mary pukeutuu siniseen karjalaispukuun ja ryhtyy jälleen Ainin malliksi.

Hugo Simbergin Karjala ei ole lainkaan kalevalainen. Hän syntyi

Iltaa kohti, Hugo Simberg, 1913. Kuva: Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.

Haminassa, muutti 8-vuotiaana Viipuriin, missä kävi koulunsa ja aloitti taideopintonsa. Hugosta ei kuitenkaan tullut Viipurin kuvaajaa, vaikka hän linnaa ja rantoja piirtelikin.

Hugon sielunmaisema, hänen taiteensa lähtökohta, on Säkkijärvellä Niemenlautan kartanon mailla. Niemenlauta on muutaman kilometrin mittainen Viipurinlahteen työntyvä niemi, kapeimmillaan vain 300 metriä leveä. Sen omistivat Hugon äidinpuoleiset sukulaiset.

Niemenlautan päärakennuksessa eli valkoisessa huvilassa asuivat **Ander-sinit**, omistajat. Keltaisessa huvilassa asuivat kesäisin Simbergit, joilla oli siihen käyttöoikeus. Hugon **Mathilda**-sisar avioitui Niemenlautan isännän kanssa, joten siteet paikkaan tiivistyivät entisestään.

Huvilat olivat niemen rauhallisella itärannalla, ja Hugon ateljee tuulisella yksinäisellä länsirannalla. Niemen kärjessä kahluumatkan päässä meressä oli suuri siirtolohkare, ajattelijan kivi, jossa Hugo istui ilkosillaan mietiskelemässä.

Niemenlautan puutarhan hiekkatiet elävät *Kuoleman puutarha* -maalauksessa. Kukkiavia omenapuitakin Hugoa maalasi harva se kesä. Länsirannan tuulen hän kuvasi henkiolentoina vesiväriytyössä *Tuuli puhaltaa*.

Valokuvaus oli modernia 1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä, kuten pyöräily ja tenniksen pelaaminenkin. Hugo valokuvasi ihmisiä ja paikkoja, joita hän sitten myöhemmin maalasi.

Valokuvan linssin läpi hän katseli muun muassa Niemenlautan höyrylavaituria, jossa päiväsaikaan lastattiin ja purettiin Viipuriin matkalla olevaa matkustajalavaa. Iltaisin kylän nuoret kokoontuivat sinne tanssimaan haitarin säestyksellä.

Siitä lystistä Hugo maalasi *Tanssit sillalla* -teoksen, jossa luurankomiehet tanssittavat villisti kylän tyttöjä. Haitari on penkillä ja nuoret miehet etsivät turvaa toisistaan. *Kuoleman puutarhasa* luurankomiehet ovat helliä hoivaajia, sillalla tanssivat makaabereja kuoleman lähettiläitä.

Hugo kuvasi usein myös Niemenlauta uimahuonetta, jonka jäät veivät joka kevät mennessään ja palkolliset rakensivat aina uudelleen ennen herrasväen kesäisiä uintireissuja. Naivistisessa *Uimahuone*-maalauksessa taiteilijan isä **Niclas Simberg** astelee alasti kohti uimahuonetta, perässään pienimmät piltit.

Hugo maalasi myös säkkijärveläisiä. Syntyivät maalaukset *Säkkijärven poika*, *Punamultamaalarit* ja *Lammastyttö*. Viimeksi mainituista on olemassa valokuvat, sillä eihän kartanon työväkeä kannattanut kesäaikaan istuttaa malleina. Hugo otti heistä ensin valokuvan ja ryhtyi sitten maalaamaan.

Aino-taru, triptyykki, Akseli Gallen-Kallela, 1891. Kuva: Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.

Hugon kankaalle päätyi valokuvien kautta myös *Gamla tante*, isän **Aleksandra**-sisar. Ateneumissa oleva *Täti*-maalauks on kunnianosoitus opettajatarelle, joka opasti eläkkeelle jäätyään veljenpoikaansa taiteen salaperäiseen maailmaan. Hän muun muassa kertoi Hugo Simbergille ensimmäisenä Saksassa muotiin tulleesta symbolismista.

Mutta varsinaisen potkun taiteilijan tielle Hugo sai Ruovedellä Axel Gallénin oppilaana. Axel ja Mary olivat rakennuttaneet komean karjalaistyyliisen hirsilinnan Ruovedelle. Se oli kokonaistaideteos, jossa kaikki oli itse suunniteltua ja omin käsin valmistettua.

Myös elämä Kalelassa oli taideteos. Isäntä maalasi Kalevalaa ja emäntä soitti flyygelillä Sibeliusta. Idyllissä oli kuitenkin särö, sillä heidän esikoisensa **Impi Marjatta** oli kuollut kurkkumätään puoli vuotta ennen Hugo Simbergin saapumista.

Hugo pelkäsi erämaan pimeyttä. Hänhän oli rannikon kasvatti. Mutta Kalelan uuneissa räiskyivät puut, oli lämmintä ja kotoisaa, vaikka ulkona tuuli ja pyrytti. Ja mitä kaikkea seitsemän vuotta vanhempi Axel näyttikään

Lemminkäisen äiti, Akseli Gallen-Kallela, 1897. Kuva: Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo.

tareihin. Akseli Gallen-Kallela (vuodesta 1907) maalasi elämänsä loppuun saakka karjalaisia fantasiahahmoja. Taiteilijan kuollessa yllättäen vuonna 1931 tekeillä oli Suur-Kalevala, kunnianosoitus vanhoille myyteille ja ikiaikaiselle katoavalle elämäntavalle. Hän ehti saada vain neljä runoa valmiiksi.

Myös Hugo Simbergin tunnetuin viimeinen työ *Iltaa kohti*, joka on nähtävissä Ateneumissa, sijoittuu hänelle rakkaaseen Niemenlautaan. Maalauksessa 93-vuotias Niclas Simberg kulkee Hugon parivuotiaan **Tom**-pojan kanssa illan edellä pitkin Niemenlautan rantaa. Laskeva aurinko punaa taivaanranta.

Hugo Simberg kuoli muutama vuosi maalauksen jälkeen kesällä 1917, vain

Hugolle, joka kutsui opettajaansa mestariksi.

Axelilla oli eurooppalaisia taidelehdiä, japanilaisia miekkoja ja kiinalaisia kulhoja. Hän oli juuri saanut Lontoosta prässin, jolla harjoitteli painamaan taidegrafiikkaa. Hän maalasi temperalla ja aikoi perehtyä freskomaalaukseen.

Hugo oli saapunut ihmemaahan. Axel Gallén maalasi *Lemminkäisen äitiä* ja *Sammon puolustusta*. Hugo keskittyi luonnonhenkiin *Syksyyn* ja *Hallaan*. Gallén rohkaisi nuorempaansa, kehotti lähettämään töitä syysnäyttelyyn, vaikka sisarukset naureskelivat kirjeissään, kuka hullu nyt Hugon töherryksiä ostaisi.

Karjala siis on tehnyt lähtemättömän vaikutuksen molempiin Suomen taiteen kultakauden kiistämättömiin mes-

44-vuotiaana. Keltainen huvila purettiin 1930-luvulla ja Niemenlautan tila tuhoutui talvi- ja jatkosodan aikana. Ehkä pitkältä niemeltä voisi vielä löytää Hugo Simbergin ateljeen korkeat kulkakivet, mutta Venäjän puolelle ei ole nyt menemistä.

Akseli Gallen-Kallela sen enemppä kuin Hugo Simbergkään ei ollut syntynyt Karjalasta mutta karjalainen kulttuuri inspiroi molempia varhaisista vuosista kuolemaan saakka. He saivat elää riemullisia hetkiä kauniissa Karjalassa. Ja siksi karjalaisen kajahduksen voi kuulla heidän taiteessaan.

Kaukana kaikuvat Seiskarin kaunisääniset kirkonkellot

Luovutetun Karjalan luterilaiset seurakunnat lakkautettiin vuoden 1950 alusta. Näiden siirtoseurakuntien jumalanpalvelukseen liittyvät tai historiallisesti arvokkaat esineet pyrittiin antamaan niihin seurakuntiin, joiden alueille siirtoseurakuntalaisia oli sijoitettu.

Teksti: piispa Seppo Häkkinen

Seiskarin seurakunnan 1878 rakennetussa kirkossa oli pieni ja iso kirkonkello. Vt. saarnaaja **A. Oksasen** 3.11.1949 kirjoittaman selostuksen mukaan ”Seiskarin kirkon kellotapulissa oli kaksi teräksestä Bochumissa vuonna 1898 valettua kirkonkelloa. Saarelaiset kiittivät niitä erittäin kaunisäänisiksi (ovat nykyään säilyttävinä Kustavissa).”

Seiskarin kirkonkellot eivät kuitenkaan jääneet Kustaviin, jonne sijoitettiin muuta seurakunnan esineistöä, kuten kolme Seiskarin vanhan kirkon öljymaalauksia. Unohduksiin painuneet maalaukset löydettiin 1982 Kustavin pappilan ullakolta.

Länsirannikolta Etelä-Karjalaan

Etelä-Karjalassa Lauritsalan seurakunta itsenäistyi Lappeen seurakunnasta vuonna 1951. Seiskarin kirkonkellojen vaiheikas tarina on taltioitu Karjalan luterilaiset kirkot ja seurakuntien pyhät esineet -julkaisuun.

Kirja kertoo kirkonkelloista seuraavaa: ”Lauritsalan seurakunta oli tiedustellut kirkkohallitukselta mahdollisuutta saada käyttöönsä kirkonkelloja ym. siirtoseurakuntien jäämistöön kuuluvaa omaisuutta. Kirkkohallituksen päätöksellä marraskuussa 1951 luovutettiin Seiskarin seurakunnan kirkonkellot ja kynttilänjalat toistaiseksi Lauritsalan seurakunnalle.”

Seiskarin kirkko. Kuva: Kymenlaakson museo.

Lauritsalan seurakunnan väliaikaiseksi kirkoksi tuli vanha seurakuntatalo, joka remontoitiin kirkkotilaksi. Kirkkoherra **Veli-Valio Kaukovaara** kertoo seurakunnan historiassa: ”Kirkonkellojakaan ei aluksi ollut eikä niitä tilapäiskäyttöön voitu tilatakaan. Kirkkohallitus suostui kuitenkin luovuttamaan toistaiseksi seurakunnan käyttöön Seiskarin siirtoseurakunnan kaksi kirkonkelloa. Ne asetettiin arkkitehti **Ragnar Ypyän** piirtämään 5,5 metriä korkeaan kellotelineeseen kirkkopihan portinpieleen tammipuiden keskelle. Juhannuksena 1952 niitä soitettiin ensi

kerran kirkkoherran toimiessa kellonsoittajana.”

Nykyinen Lauritsalan kirkko valmistui 1969. ”Kirkonkellojen osaltakin yritettiin olla säästäväisiä, olihan mahdollista saada pitää entiset Seiskarin kellot edelleenkin ja saada Lappeenrannan kirkosta muutama lisää. Suunnitelma ei sopinut piirustuksiin.”

Toinen kello Namibiaan, toinen Tansaniaan

Väliaikaisen kirkon purkamisen ja uuden kirkon valmistumisen väliin jäi

Näkymä Seiskarin kirkontornista. Kuva: Kymenlaakson museo.

seitsemän kuukauden kirkoton kausi. ”Kirkoton aika oli myös kellotonta. Uusien kellojen hankkimispäätöksen jälkeen lähetettiin Kotimaa-lehteen ilmoitus, että seurakunnan tarve Seiskarin kirkonkellojen käyttöön oli nyt ohi. Muita tarvitsijoita kehoitettiin ottamaan yhteys kirkkohallitukseen, joka päätti kellojen käytöstä. Kun ilmoi-

tuksia ei tullut, kirkkohallitus luovutti kellot Lähetysseuralle, joka luovutti ne lähetyskentälle.”

Kaukovaaran mukaan Kaukas-yhtiön välineillä hiekkapuhalluksella puhdistettuina toinen kello lähetettiin Pohjois-Namibiaan valmistumassa olevaan Rundun kirkkoon. Vastaanottamassa ollut pastori, myöhemmin Helsingin

Kuva Pohjois-Namibiasta Rundun seurakunnan kellotapulista. Siellä Seiskarin seurakunnan toinen kirkonkello palvelee edelleen tehtävässään.

Alppilan kirkkoherra **Pentti Toivonen** kertoo kellon saapumisesta tuohon merkittäväksi keskuksiksi kehittyvään kaupunkiin. Siksi sen kirkko osattiin rakentaa avaraksi. Kellon saapumisesta siellä iloittiin.

Toinen kelloista jatkoi matkaa Tansaniaan, Matemaman seurakuntaan.

Ennen lähtöä lähetysmaiden kirkkoihin toinen kelloista hoiti vielä kerran tehtävänsä Etelä-Karjalassa. Heinäkuun alussa 1969 vietettiin Lappeenrannassa Herättäjäjuhlia. Kimpisen juhla-alttarin ääreen kello asetettiin telineeseen kutsumaan juhlaansa yhteen.

Kaukovaara kertoo, että ”kesällä 1970 kellot lähtivät niin, että ne ennättivät julistamaan joulun rauhansanomaa päiväntasaajan eteläpuolella niin kuin monena vuonna Lauritsalassa ja sitä ennen vuosikymmenet Seiskarissa. Siellä niiden ääni varmaan kantoi yli saaren, ehkä se soi yhä vielä muistojen maisemassa.”

Keväällä 2023 tiedustelin Suomen Lähetysseurasta, vieläkö Seiskarin kirkonkellot ovat käytössä. Viestintän asiantuntija **Virve Rissanen** Tansaniassa selvitti asiaa. Matemasta ei saatu vastausta.

Seiskarin toinen kirkonkello on edelleen Rundussa Pohjois-Namibiassa, jonne se aikoinaan lahjoitettiin. Sieltä saatiin myös valokuva kaunisäänisestä Seiskarin kellosta.

Lähteet:

- Selostuksia eräiden siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939–1949. Toim. Outi Örn. Karjalan Liitto ry. 2021.
- Karjalan luterilaiset kirkot ja seurakuntien pyhät esineet. Toim. Soile Rinno ja Minna Laukkanen. Etelä-Karjalan taidemuseon julkaisuja 18:1a. 1997.
- Veli-Valio Kaukovaara, Kanava-seurakunnasta teollisuusseurakunnaksi. Lauritsalan seurakunta 1984.

ITE-taiteilija Kyösti Iitin käsissä metalliromu taipuu hohdokkaaksi taiteeksi

Romumetalli on taipunut ja kasvanut kokonaiseksi veistospuistoksi karjalaistaustaisen ITE-taiteilija Kyösti Iitin käsissä. Entinen levyseppähitsaaja on kaivanut Pöytyän Riihikoskelle oman järven ja työstänyt sen ympärille kymmenien veistosten kokoelman – Enkelipuiston. Kyösti Iitti on tehnyt veistoksia ja ITE-taidetta vuodesta 1985 lähtien.

Teksti: Leena Valkonen
Kuvat Jukka Jusslin

– Olen syntynyt tällä Pöytyän korvessa, Riihikoskelle oli noin 10 kilometriä koulumatkaa. Leikin paljon veljeni kanssa näissä maisemissa, mentiin pitkin metsiä, etsittiin ketunkoloja ja kiipeiltiin kallioilla. Veljeni menehtyi auto-onnettomuudessa reilu parikymppisenä. Siitä jäi jotenkin kaipuu näihin maisemiin ja tunnelmiin, **Kyösti Iitti** aloittaa jutustelun.

Iittiä voi hyvin kutsua monitoimiosaajaksi. Hän koulutettiin levyseppähitsaajaksi, mutta sairastui astmaan ja joutui jättämään metallityöt. Sen jäl-

keen hän koulutettiin hierojaksi. Perhe asui Naantalissa, missä hän sai vaimonsa **Ainon** kanssa kaksi poikaa. Astma herätti myös juoksu-harrastuksen. Jotta lima lähtisi pois keuhkoista Iitti alkoi juosta työmatkojaan ja vähitellen myös maratonit. Niitä hän on juossut kaikkiaan kunniaakkaat 37 kappaletta.

Hyvästä hierojasta sana kiiri ja asiakaina oli muun muassa olympiurheilijoita ja jopa tasavallan presidentti. Erittäin muistona nykyisen työhuoneen seinällä on Kultarannassa vierailleen YK:n pääsihteeri **Kofi Annanin** allekirjoittama kiitosviesti. Hän oli hyvin kiitollinen Iitin hierontakäsittelystä kesken maailman kriisin. Iitti on myöhemmin ikuistanut tilanteen muistoksi Kofi Kotka -veistoksen, joka liittyy veistospuistossa hiukan repaleisiin siivin. Kotka kuvaa maailman rauhantilannetta.

Karjalaisuus on tuonut piirteitä taiteeseen

Kesällä 75 vuotta täyttävä Kyösti Iitti kertoo, että hän on aina ollut käsillä tekijä. Isä oli lapsuudessa myötävaikuttajana, sillä hän antoi nuoren pojan hakata nauvoja ja rakennella erilaisia asioita kuten majoja puihin.

Iitti muistelee varhaisempaa elämäntarinaansa. Hän on toisen polven evakko, molemmat vanhemmat ovat kotoisin Karjalasta, isä Koivistolta ja äiti Sortavalasta. Isän suku oli kalastajia ja laivanrakentajia. Isoisä oli merikapteeni, joka oli päällikkönä saksalaisella hinaajalla. Hän paletui syysmyrskyssä lumisateen ja myrskyn paikoissa hinaajaa Laatokalla. Isoisän muistoksi taiteilija on tehnyt veistospuistonsa laivan nimeltä kuunari Koivisto.

Isän vanhemmista kumpikin menehtyivät varhain, ja poika jäi täysorvoksi 15-vuotiaana. Hän jäi tuuliajolle ja ajautui muiden evakkojen mukana Turkuun, jossa hänet laitettiin maanviljelyskouluun. Koulutuksen aikana hän tapasi äidin, joka oli karjakko. Äiti oli jäänyt sodan keskellä leskeksi 21-vuotiaana. Hänen kauttaan pari sai Pöytyältä kolmen hehtaarin evakkotilan. Tällä tilalla Kyösti Iitti on syntynyt.

Kansallispuukujen tuuletusta tulossa

Kyösti Iitin puoliso Aino on myös karjalasukuinen. Isä oli Ruskealasta ja äiti Kontiolahdelta. Aino on ammatiltaan pukuompelija ja hänen käsissään ovat syntyneet muun muassa monet hääpuvut ja kansallispuvut. Aino harrastaa maalausta, keramiikkaa ja jumppaa sekä käsitöitä.

Hän on erikoistunut kansallispuukujen ”tuunaukseen”.

– Kun puvut ovat vuosia kaapeissa, saattaa vyötärö tai jokin muu kohta puvussa alkaa kiristää, Aino naurahtaa. Hänen käsissään puku saa jälleen uuden elämän.

Ensi kesänä Enkelipuistossa pidetään kansallispuukujen tuuletusjuhlaa 30.7. ja samalla kuullaan harmonikkakonsertti.

– Äiti ei koskaan puhunut Karjalasta, se oli hänelle trauma. Isä sen sijaan puhui aina Koivistosta. Omassa elämässäni karjalaisuus näkyy ehkä puheliaisuutena, vieraanvaraisuutena ja kaikenlaisena innokkuutena ja puuhakkuutena, Kyösti Iitti sanoo hymy suupielessään.

ITE-taiteilijalla ei ole esikuvia

Kyösti ja Aino Iitti asuivat Naantalissa 30 vuotta, kunnes Kyösti Iitti alkoi haikailla takaisin luonnon keskelle ja lapsuusmaisemiinsa Pöytyälle. Hän osti maa-alueen rakkaaksi tulleelta Kaitoonmäeltä Kurjenrahkan kansallispuiston tuntumasta ja rakensi keskelle metsää vaimonsa kanssa itse suunnitteleman talon.

Iitti kaipasi myös veden kimallusta ja niinpä hän kaivoi lähes omin käsin alueelle noin puolen hehtaarin laajuisen tekojärven. Järven ympäristöön on keh-

keytynyt nykyinen Enkelipuisto.

Enkeliaiheisia patsaita on puistossa kaikkiaan kolme. Sisäänkäynnissä kävijöitä vastaanottaa rakkaalle veljelle omistettu Suojeluenkeli. Muita ovat Motoristien enkeli sekä Merenkulkijoiden suojelusenkeli. Viimeksi mainittu on kunnianosoitus isoisälle ja se sijaitsee puistoon rakennetulla hautapaikalla. Hautapaikka on kirkon siunaama ja sinne voi ripotella tuhkan. Tähän toivon omankin tuhkan laskettavan, Iitti sanoo.

Kyösti Iitti käyttää teoksissaan ainoastaan kierrätysmateriaaleja. Hän ei luonnostelee tai piirrä teoksiaan etukä-

teen. Ideat syntyvät mielessä joko materiaalin kautta tai muuten. Inspiraatiota voi saada vaikka nuohoojan piippuharjan teräsisistä päistä, joista on syntynyt viimeisimmän taideteoksen Röllin turkki.

Aino Iitti.

Iitti kehuu hevosenkenkiä loistavaksi materiaaliksi. Niistä on syntynyt monia patsaita eläinhahmoista Eiffelin torniin. Teos Laulava Concorde on syntynyt käytöstä poistetuista ja yhteen hitsatuista lämminvesivaraajista. Laululavalla on pidetty useita iltamia ja tapahtumia.

Onko ITE-taiteilijalla esikuvia? Kyösti Iitti on hetken hiljaa ja vastaa, että ainoa esikuva voisi olla oma isä. ITE-taiteilijat eivät kulje minkään virtauksien mukana. He luovat itse omista lähtökohdistaan taidetta tarttumalla erilaisiin elämän ja ajan ilmiöihin. Tunnuksomaista on, että käytetään kierrätysmateriaaleja ja pyritään tuottamaan itselle ja toisille hyvää mieltä.

Kesäretkelle Enkelipuistoon

– ITE-taiteeseen pääsee tutustumaan Enkelipuistoon sopimuksen mukaan ottamalla yhteyttä taiteilijaan. Viime vuonna vierailijoita oli noin 3000. Vieraita oli lähes joka maanosasta, kauimmaisesta Japanista, Intiasta ja Kamputseasta, Kyösti Iitti kertoo.

Lisätietoa: <https://www.designspot.fi/tarinat/kyosti-iitti/>

Kirvu-museo

Kuva: Kirvu-museo

Teksti: Nina Repo

Kirvulaiset asutettiin toisen maailmansodan jälkeen Mäntsälään ja sen naapurikuntiin, Orimattilaan, Kärkölään ja Pukkilaan. Niinpä ei ole ihme, että kirvulaisten museo perustettiin juuri Mäntsälään vuonna 1985. Mäntsälässä sijaitsee myös kirvulaisten kotiseutuarkisto. Arkistoon ja museoon on kerätty Kirvusta evakuoitua aineistoa, joka sodan jälkeen oli päätynyt eri puolille Suomea.

Kirvu-museo sijaitsee kirkon läheisyydessä, vanhassa viljamakasiinissa, Mäntsälän keskustassa. Makasiini on punaiseksi maalattu tunnelmallinen hirsirakennus. Museota hoitaa noin seitsemän henkilön vapaaehtoisryhmä.

Kirvulaiset huopatossut.
Kuva: Nina Repo

He pitävät museota auki kesäsunnuntaisin.

Näyttely on rakennuksen kahdessa kerroksessa ja se koostuu pääosin Kirvusta peräisin olevista esineistä sekä valokuvista ja kartoista. Museossa käydessään saa hyvän kuvan elämästä Kirvussa ennen toista maailman sotaa.

Tunnettu parantolapitäjä

Kirvussa toimi ennen sotaa vilkas luonnonmenetelmiä hyödyntävä parantola.

Parantolassa vierailtiin pitkiäkin matkojen päästä. Yksi tunnetuimpia parantolan kävijöitä oli juoksija **Paavo Nurmi**. Museossa on esillä kaksi samanlaista kuhneammetta, kuin mitä parantolassa käytettiin. Terveyskylpyjen lisäksi parantolavieraiden ruokavalio koostui pelkästään kasviksista.

Huopikkaita Kirvun tehtaalta

Kirvussa oli yhteensä peräti viisi huopatehdasta. Museon yläkerran vitriinissä esitellään huopatehtaiden päätuotetta eli huopatossuja. Esillä on myös huopatossuhinnasto vuodelta 1932. Kun huopatossut laitettiin jalkaan, puhuttiin että jalkaan laitetaan "kirvulaiset".

Muistojen polkupyörä

Museon ensimmäisessä kerroksessa on polkupyörä, jonka tarina koskettaa. Pyörän on museoon lahjoittanut **Pentti Inkinen**. Pentti oli nuori poika syksyllä 1939 kun eteen tuli erikoinen tehtävä. Oli lähdettävä **Vilho Hämäläisen** ja **Lauri Laurilan** kanssa jakamaan kutsukortteja ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Tehtävä oli kiireellinen ja apuun tarvittiin tämä polkupyörä. Pyörään saatiin nopealla aikataululla asennettua valot ja sitten matkaan.

Kahden kilometrin päästä Laurilasta haettiin kutsut ja saatiin ohjeet, mille alueille kutsuja tuli jakaa. Pojat kiertelivät Inkilässä ainakin Seurantalonsäällä, asemantaustassa, Hatakanmäellä, Kuismalassa ja jonkin matkaa Nahkurilaan päin.

Kirvun luonnonparantolan "laivasto". Kuvaaja: Juho Niemi, Kirvun valokuvaamo, 1930-luku. Karjalan Liiton kokoelma, Museovirasto.

Polkupyörä, jolla jaettiin kutsuja yleisiin kertausharjoituksiin syksyllä 1939. Kuva: Nina Repo

Hannele Inkinen ja Heikki Jääskeläinen kurkistavat Kirvu-museon ovelta.
Kuva: Nina Repo

Kutsun saaneet kokoontuivat jo seuraavana päivänä, maanantaina 9. lokakuuta, määrätuille paikoille. Esimerkiksi Inkilän nuorisoseurantalo ja työväentalo olivat iltapäivään mennessä jo täynnä kutsuttuja. Niin lähtivät miehet yhteiskuljetuksilla junakyydillä kertausharjoituksiin. Muutamia viikkoja myöhemmin sotilaita kuljetettiin jo kertausharjoituksista toiseen suuntaan rintamalle, kohti itää.

Kulttuurikeskus Äijälässä on hieno näyttely

Teksti: Nina Repo

Kangasalan karjalaisten museo sijaitsee Äijälässä. Karjalainen Kulttuurikeskus Äijälä on seuran oma toimintakeskus, joka hankittiin ja remontoitiin karjalaisten seuran käyttöön 1970-luvulla. Toimintakeskuksessa on upeat tilat juhlien ja tapahtumien järjestämiseen.

- Vanhan kunnostetun, peruskorjatun talon alakerrassa on juhlasali, kaksi keittiötä ja niin sanottu tarjoiluhuone, missä on iso näyttelyvitriini sekä kirjakokoelmistamme suurin osa, kertoo Kangasalan Karjalaseuran puheenjohtaja **Liisa Teittinen**.

Kauniin puutalon yläkerrassa sijaitsee talon helmi: oma museo.

Museon näyttely on ulkoasultaan

huoliteltu. Näyttelyyn on kerätty paljon tietoa karjalaisuudesta. Näyttely etenee johdonmukaisesti aiheittain.

Esillä on talvi- ja jatkosotaan liittyviä esineitä, tarinoita evakkomatkoista sekä välirauhan ajasta. Siellä on esineitä ja tarinoita myös Ruotsiin lähetetyistä sotilapsista ja ulkomailta tulleista tarvikelähetyksistä. Näyttely päättyy puhuttelevaan tekstiin uudelleen asuttamisesta ja siitä, kuinka uusille paikkakunnille sopeuduttiin.

- Yläkerrassa on näyttelytilan lisäksi museon toimisto ja varastot, sekä osa kirjastostamme. Lisäksi näyttelytilaa on aittarakennuksessa, joka sijaitsee talon pihapiirissä.

Pihapiirin rakennuksiin kuuluvat aitan lisäksi paviljonki ja riihirakennus. Aitan päädystä on sauna. Pihalta löytyy myös kyykkäkenttä.

Vain avaimet jäivät

Näyttelyn koskettavampia esineitä ovat avaimet viipurilaisiin asuntoihin. Asukkaat luovuttivat avaimet talvisodan alkaessa ja tarkoituksena oli, että jokainen saa jälkikäteen 75 kilon tavarakuorman evakuointipaikkakunnalle. Asuntoja ei kuitenkaan ehditty koskaan tyhjentää ja avaimet kulkeutuivat monen vaiheen kautta Äijälän museon näyttelyyn. Näyttelyssä on luettelo avainten omistajista. Sieltä voi etsiä omien Viipurissa asuneiden sukulaistensa avaimia.

Avustuspaketteja ulkomailta

Koskettavaa on nähdä myös niin sanottujen "Ameriikan pakettien" sisältöjä. Yhdysvalloista lähetettiin avustusta Suomeen mutta monet vaatteet olivat

Karjalaistuvan esineistöä pääosin 1930-luvulta.
Kuva: Nina Repo

Viipurilaisten luovuttamia avaimia. Äijälän museossa on nähtävissä tarkat tiedot siitä, mikä avain kuului kenellekin ja mihin asuntoon sillä on Viipurissa ennen talvisotaa päässyt.

hienoja, ohuesta kankaasta tehtyjä, että ei niillä ollut käyttöä Suomen kylmissä olosuhteissa. Osa evakkolapsista joutui vielä sotilapseksi Ruotsiin. Tämäkin näyttelyn aihe koskettaa.

Kaikki museon esineet eivät suinkaan ole esillä. Museon varastossa on järjestelmällisesti pakattuina ja numeroituna ne esineet, jotka eivät ole esillä juuri tässä näyttelyssä. Esineet, kuvat ja kartat on huolellisesti numeroitu ja luetteloitu excel-tiedostoihin. Näiden

Äijälän museon aktiivit hoitavat näyttelyiden suunnittelun ja rakentamisen, kokoemien hoidon sekä talon ylläpidon. Kuvassa Sirkka Vesterinen, Jarmo Forsberg, Liisa Teittinen ja Timo Mustonen. Kuva: Nina Repo

tiedostojen avulla kokoelmat olisivat helposti digitoitavissa.

- On esimerkiksi maanviljelykseen, karjanhoitoon, kalastukseen, asumiseen, elämiseen, kotiin, ompeluun, kankaankudontaan liittyvää esineistöä, kertoo Teittinen.

Kulttuurikeskus Äijälässä seuraavana tavoitteena onkin ottaa paikalliseen aluevastuumuseoon yhteyttä ja suunnitella joidenkin esineiden ja kuvien julkaisua ainakin omilla nettisivuilla, ehkä jopa finna.fi:ssä.

Näyttelyssä on myös helposti selattavassa muodossa karttoja ja tietoja kaikista luovutetun Karjalan kylistä. Äijälästä löytyy myös Karjala-aiheinen kirjasto.

Suksen kärkien vahvikkeet, kypärä ja muutama puhdetyönä tehty puukon tuppi. Kuva: Nina Repo

Kansallispukevitrini.

Sotilaspäähineiden replikoita ja aitoja sotien aikaisia side-
tarpeita.

Näyttely on auki heinäkuussa sunnuntaisin klo 13-16 ja muutoin sopimuksen mukaan. Pääsymaksu on vapaaehtoinen.

-Äijälä on yksi Pirkanmaan paikallismuseoista. Näyttelytilassamme on kaksi osaa. Pienemmässä osassa on osittain pysyväistä esineistöä, muuten päänäyttelymme vaihtuvat muutaman vuoden välein. Nyt esillä oleva näyttely on 'Talvisodasta uuteen alkuun'. Sen esineistöä suurin osa on yksityiskokoelmista, oman seuran hallituksen, jäsenten ja Pirkanmaan seurojen jäseniltä sekä ystäviltä lainattua.

Lisätietoja:
juhlatalo.aijala@gmail.com

Karjalaisilla kasvisruoilla on pitkät perinteet

Teksti: Sofia Flygare

Perinnevegeä-kirjan kirjoittajat **Anniina Ljokkoi** ja **Liisa Kaski** luennoivat kasvisruuista helmikuussa Karjalatalolla. He ovat veegaaneja ja kummallakin on karjalaiset sukujuuret, joten ruokatutkimus kohdistui luontevasti myös karjalaisiin perinneruokiin.

Kaski työskentelee väitöskirjantutkijana Historian ja kulttuuriperinnön tohtorihjelmassa Helsingin yliopistossa. Ljokkoi on filosofian maisteri, joka kääntää työkseen virolaista kirjallisuutta. Hän on perehtynyt karjalaiseen, suomalaiseen ja virolaiseen ruokakulttuuriin.

– Oli yllätys, miten paljon kasvisruokia perinteisessä, karjalaisessa kulttuurissa on. Ruokavaliossa on käytetty paljon viljaa, kaalia, sieniä ja marjoja, totesi Liisa Kaski.

Kasviruokien hyödyntäminen ruokavaliossa oli myös käytännön sanelema pakko etenkin ennen 1900-lukua. Eläinperäisiä ruokia ei riittänyt koko talveksi, joten metsän antimia, kuten sieniä ja marjoja hyödynnettiin laajalti.

– Sieniä on syöty erityisesti itäisen Suomen alueella ja Karjalassa. Ortodoksinen paastonaika on omalta osaltaan kannustanut sienien käyttöön. Sen sijaan Länsi-Suomessa sieniä ei ole arvostettu, kertoi Anniina Ljokkoi.

Sieniä säilöttiin talven varalle suo-laamalla, hapattamalla ja kuivattamalla. Hapattaminen on ollut yleistä myös kaalin säilönnässä. Marjoista valmistettiin marjamämmiä, jonka raaka-aineina ovat ruis ja puolukka. Marjapuurosta marjamämmi eroaa siten, että se on valmistettu imellyttämällä ja uunissa hauduttamalla.

– Puolukka oli arvostettu marja. Se on vitamiinipitoinen supermarja ja sen säilyvyys on hyvä, sillä se säilyy omassa liemessään. Mustikan merkitys oli vähäisempi, koska sitä ei voinut juuri säilöä.

Karjalainen ruokaperinne on saanut vaikutteita myös monista muista mais-

Liisa Kaski ja Anniina Ljokkoi kirjoittivat Perinnevegeä-kirjan, joka esittelee perinteisiä, karjalaisia kasvisruokia.

ta. Idästä saapunut tattari on nykytiedon mukaan vanhin Suomessa viljelty peltokasvi. Sitä viljeltiin jo kivikaudella. Myöhemmin viljely rajoittui Karjalaan, ja tattaripuuro onkin hyvin perinteinen karjalainen ruoka.

Ruis saapui Suomeen keskiajalla. Ohutkuorisista piiraita leivottiin ensin ohra- ja juurestytteillä. Riisi oli aikoinaan hieno ja arvostettu elintarvike, jota tuotiin pohjolaan kaukaisista mais-

– Mitä suuremmat ja tärkeämmät juhlat olivat kyseessä, sitä hienompia ja enemmän tehtiin karjalanpiirakoita juhliä varten.

– Pirana oli hyvin suosittu karjalainen perusruoka. Se on härkäpavuista valmistettua papumuussia. Väritään se on ruskeaa, mutta sen mausta pidettiin. Aluksi se suurustettiin ohrajauhoilla, kunnes tilalle tulivat ruisjauhot. Myöhemmin muussiin saatettiin lisätä myös perunaa ja porkkanaa.

– Perinteisiä ruokia ja reseptejä voi hyvin muokata, onhan niitä vuosisatojen kuluessa muutenkin valmistettu hyvin monella eri tapaa. Paljon käydään keskustelua vaikkapa siitä, mikä on oikeanlainen karjalanpiirakka, pohti Kaski.

Karjalanpiirakat ovat myös oiva esimerkki perinneruoasta, joka on helppo muuntaa täysin kasvisvalmisteiseksi.

– Karjalanpiirakoita voi tehdä vegetaarisesti. Riisipuuron keitossa voi hyvin

käyttää kauramaitoa ja voiteluun löytyy kasvisperäisiä rasvoja, Ljokkoi totesi.

Kauramaito on ollut tunnettu karjalaisessa keittiössä jo kauan ennen nykyisten prosessoitujen kaurajuomien aikaa.

– Kaurasta tehtiin nestettä kotikonestein. Se on vanha, karjalainen ruoka-aine. Kauramaito korvasi aikoinaan lehmänmaidon, koska lehmä ei pienimissä taloissa edes ollut. Kaurakiisseli

oli monelle evakolle mieleen jäänyt lapsuuden maku, kertoi Kaski.

Leivonnaiset ovat oleellinen osa karjalaista ruokaperinnettä ja niitä voi valmistaa kasvisaineksista. Suolaisia leivonnaisia edustaa karjalanpiirakan ohella esimerkiksi lanttusupikas. Viipurin rinkeli on yksi tunnetuimpia, makeita karjalaisia leivonnaisia.

Pirana

Piranaa keitettiin Karjalankannaksella ennen viikoittain. Se oli tuhti ruoka ja sisälsi useita eri aineksia, kuten puurot ennen vanhaan. Alkujaan pirana keitettiin härkäpavuista, naurista ja ohrasta. Myöhemmin pataan saatettiin valita myös herneet, lanttu, peruna ja porkkana. Ennen piranaa survottiin härkimellä tai puunuijalla karkeaksi muhenokseksi; nykyään siitä saa sauvasekoittimella yhtenäistä ja tasaista.

2 dl kuivia härkäpapuja
150 g lanttua
150 g naurista tai perunaa
½ dl ohrajauhoja + 1 dl vettä
suolaa
öljyä tai margariinia

Liota härkäpapuja vähintään 8 tuntia. Kaada liotusvesi pois. Jos haluat, voit liottaa ja keittää niitä kerralla suuremman määrän ja pakastaa.

Mittaa kattilaan noin litra vettä ja lisää liotetut härkäpavut. Keitä noin pari tuntia.

Kuori ja paloittele juurekset ja lisää ne papujen joukkoon kiehumään. Keitä kunnes juurekset ovat pehmeitä.

Sekoita ohrajauho yhteen desiin kylmää vettä ja kaada samalla sekoittaen kattilaan.

Keitä vielä viitisen minuuttia ja mausta suolalla.

Soseuta perunasurvimella tai sauvasekoittimella maun mukaan joko muhenokseksi tai aivan tasaiseksi puuroksi.

Tarjoile öljytillan tai margariinisilmän kanssa.

Marjamämmi

Harakka huttua keittää, hännällensä hämmentää... Ruisjauhoista imeltyä ja uunissa kypsennetty marjamämmi – eli puolahuttu, marjalempsu, piriska, tikkutollo, hillolveli, marjarieska ja mitä vielä – on tunnettu laajalti Karjalassa ja itäisessä Suomessa Kymenlaaksosta Kannakselle ja Suomenlahden saarilta Laatokan pohjoispuolelle. Marjamämmi imeltyi hellan nurkalla ja hautui tuntikausia uunin jälkilämmössä muun ruoanlaiton ja leivonnan sivussa. Imellyttäminen ei aina onnistunut kokeneiltakaan hutunlaatioilta, joten apua haettiin loitsuista: mehiläinen mettä kanna, miun mämmipataan!

5 dl puolukoita tai 2–3 dl puolukkasurvosta
1½ litraa vettä
3½ dl ruisjauhoa
riipaus suolaa ja sokeria maun mukaan

Mittaa 5 dl vettä paksupohjaiseen kattilaan ja kuumenna. Vispaa ruisjauhot huolellisesti joukkoon. Peitä kannella ja hauduta miedolla lämmöllä puolitoista tuntia.

Kuumenna 3 dl vettä kiehuvaan ja sekoita kattilaan. Jätä seos taas imelymään kannen alle tunniksi.

Kuumenna 3½ dl vettä, sekoita kattilaan ja jätä imelymään tunniksi. Toista vielä kerran 3½ desillä vettä, tunti imellyttäen. Keitä tämän jälkeen seosta vartin verran koko ajan huolellisesti hämmentäen, se palaa herkästi pohjaan.

Soseuta puolukat. Sekoita puolukkasose joukkoon keittämisen lopuksi.

Mausta ripauksella suolaa ja lisää sokeria maun mukaan.

Kaurakiisseli

Kaurakiisseli oli entisaikojen ihmisten kotoinen kaurajogurtti, jota syötiin välipalaksi, hautajaisruoaksi ja jälkiruoaksi. Jogurtista perinteinen kaurakiisseli eroaa siinä, että se hapattamisen jälkeen vielä keitetään, jolloin kauran luontainen kiisselöityminen tuottaa samettisen pehmeän lopputuloksen. Kaurakiisselin keittäminen oli tarkkaa ja aikaa vievää puuhaa, ja samalla yksi kotitalouksien luovuuden huippen-

tuma – vähistä aineksista taiottiin iso kulhollinen syötävää. Valmiin kiisselin voi maustaa suosikkimaulla: marjoilla, hillolla tai vaniljasokerilla.

2 dl kaurahiutaleita (ei pika)
6 dl + 6 dl vettä
riipaus suolaa ja sokeria maun mukaan

Laita kaurahiutaleet ja 6 dl vettä kannelliseen astiaan ja nosta astia tasaisen lämpimään paikkaan (esim. lattialämmön tai jääkaapin päälle) 24–48 tunniksi.

Kun seos tuoksuu piimämäisen happamalta, murskaa kaura hienoksi nesteeseen joukkoon sauvasekoittimella ja kaada näin saatu hapankauramaito tiheään siivilän läpi paksupohjaiseen kattilaan. Painele hiutalemössöä kuivaksi siivilää vasten niin, että saat maidon mahdollisimman tarkkaan kattilaan.

Kaada 6 dl raikasta vettä saman siivilän läpi, painele jälleen mössöstä nesteet kattilaan.

Keitä hapankauramaitoa matalalla lämmöllä tunnista puolelentoista ahkerasti sekoitellen, kunnes kiisseli on sakeutunut.

Mausta ripauksella suolaa ja halutessasi sokerilla.

Kaada suoraan tarjoiluastioihin ja anna jäähtyä.

Kiisseli jähmettyy nopeasti ja säilyy hyvänä jääkaapissa useita päiviä.

Kauneimmat yhteislaulut KARJALAISET LAULUKEMMAKAT

Villa Salmela, Meri Perttilän polku 8, 00850 Helsinki

Torstai 15.6.

Ohjelma

Klo 15–18

Sauna lämpimänä. Uikkarit mukaan!

Kahviossa myynnissä vohveleita ja grillimakkaraa

Klo 17–18

Yhteislaulua kitaramusiikin säestyksellä, toivelauluja

Klo 18

Avaussanat, Karjalan Liiton pj **Martti Talja**

Klo 18.10–19.00

Yhteislaulua Viipurin Lauluveikkojen johdolla

Järjestäjinä: Karjalan Liitto, VLV ja Pääsky

Vapaa pääsy. Lämpimästi tervetuloa!

Muutokset mahdollisia.

Lisätiedot: www.karjalanliitto.fi/tapahtumat

Karjalan Liiton historiategos vuosilta 1940–2020 julkaistiin

Teksti ja kuva: Sofia Flygare

Karjalan Liiton Poliitikkaa ja piirakkaterapiaa – Karjalan Liitto 1940–2020 -historiateos valmistui ja on nyt myynnissä Karjalan Liiton SieMie-puodissa. Kirjan virallinen julkistustilaisuus järjestettiin liittokokouksen aattona huhtikuun 14. päivänä Karjalatalolla.

Tilaisuus alkoi kahvitarjoilulla ja Käpylän musiikkiopiston oppilaiden viuluesityksellä. Liittovaltuuston puheenjohtaja **Martti Talja** kävi avauspuheessaan läpi liiton perustamisen alkuvaiheet ja liiton tehtävät sekä kiitti kirjan tekemiseen osallistuneita tahoja. Kirjan kirjoittaja, OTT, historioitsija **Katja Tikka** kertoi Poliitikkaa ja piirakkaterapiaa -kirjan sisällöstä.

– Kirjan näkökulma keskittyy siihen, mikä liiton merkitys on ollut rivijäsenille. Liitto on tuonut jäsenille turvaa ja voimaa elää arjessa. Oli olemassa taho, joka ymmärsi heitä ja kokosi heidät yhteen, totesi Tikka.

Toimitusjohtaja **Tero Norkola** SKS Kirjat Oy:stä toi kustantajan tervehdyksen julkaisuutilaisuuteen, minkä jälkeen ohjelmassa oli paneelikeskustelu. Katja Tikka toimi paneelin vetäjänä. Puhujina olivat professori **Laura Kolbe**, FM **Terhi Pietiläinen** ja dosentti **Tuomas Tepora**.

Ensimmäisenä keskusteltiin aiheesta Karjala takaisin – vai takaisin Karjalaan? Keskusteluaiheen alustuksessaan Tikka kertoi, miten vielä 1950-luvulla uskottiin Karjalan palautukseen esimerkiksi Porkkalan palautuksen yhteydessä. Vuonna 1982 Karjalan Liiton säännöistä poistettiin Karjalan palautusta vaativa pykälä.

Neuvostoliiton romahtaminen aktivoi palautuskeskustelun uudelleen. Kulttuuri- ja kansalaisjärjestön roolissa olevaan Karjalan Liittoon kohdistui voimakasta painetta lähteä ajamaan kyseistä ulkopoliittista asiaa. Puheenvuoroissaan panelistit korostivat sitä, miten liiton toiminnan tavoitteet ovat olleet sidottuja kuhunkin aikaan ja poliittiseen tilanteeseen.

Paneelikeskustelun vetäjänä toimi Katja Tikka. Paneelipuhujina olivat Laura Kolbe, Tuomas Tepora ja Terhi Pietiläinen.

– Kansalaisjärjestöillä on valtaa. Karjalan Liitolla on ollut historiallisesti voima jo perustamisesta lähtien. Toki vastaan tulevat poliittiset reunaehdot. Se on turvallisuuskeskeinen kysymys, totesi Kolbe.

– Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen kentällä koettiin, että kaikki on mahdollista, koska ei tiedetty, mihin suuntaan Venäjä kehittyi. Geopoliittisesti palautus ei kuitenkaan ollut realistista, sanoi Tepora.

– Karjalan palautus on ollut perheille ja suvulle haave; entä jos Viipuri olisi edelleen meidän. Yliopistomaailman tutkijayhteisössä 2000-luvun alussa koin hyvin voimakkaasti järjestöjen tahoilta tulevat vaateet Karjalan palautuksesta, kertoi Terhi Pietiläinen.

Toisena keskusteluaiheena oli Karjalan Liiton rooli terapiajärjestönä, mihin kirjan nimikin viittaa. Karjalaiset ovat tuoneet tullessaan uusille asuinsijoilleen oman kulttuurinsa, kuten kielen, kansantanssi-, ruoka- ja itkuvirsiperinteen. Yhteisöllisyys ja tapa toimia sosiaalisesti ovat edustaneet omanlaisiaan terapiamuotoja.

– Karjalaseurat toimivat sekä käytännön apuna, mutta myös kulttuurijärjestöinä järjestäen omilla paikka-

kunnillaan muun muassa tarinailtoja ja monenlaista harrastetoimintaa, totesi Tepora.

– Terapeuttinen toiminta tapahtui rivien välissä muun toiminnan yhteydessä. Tapa toimia sosiaalisesti on ollut osa karjalaista kulttuuria, sanoi Kolbe.

Paneelissa pohdittiin myös kysymystä, kuinka monen sukupolven ajan pakotetun väestönsiirron aiheuttamat menetykset vaikuttavat ja miten kauan se tulisi huomioida esimerkiksi poliittisissä päätöksissä.

Kolmantena aiheena pohdittiin Huomisen karjalaisuus -teemaa, joka on ollut myös Karjalan Liiton teemana liittokokouksen 2020–2023 ajan.

– Varmasti karjalainen liitto on onnistunut karjalaisen kulttuurin esiin tuomisessa. Karjalan Liitto voisi tulevaisuudessa miettiä kulttuurin laajentamista, olisiko se muutakin kuin vanhoja traditioita, olisiko jotain uutta. Tarvitaan avointa mieltä ja vuoropuhelua, jotta toiminta houkuttelee nuoria ja kaiken ikäisiä, sanoi Pietiläinen.

Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ystävänäpäivävierailulla Karjalatalolla

Haastattelu ja kuva:
Sofia Flygare

Karjalan Liitto, Karjalaisseurojen Uudenmaan piiri, Käpylän musiikkiopisto ja Ukrainalaisten yhdistys Suomessa järjestivät ohjelmallisen hyväntekeväisyystapahtuman Karjalatalolla Helsingissä ystävänäpäivänä. Tapahtuman tavoitteena oli ukrainalaisten tukeminen sodassa, jonka Venäjä on hyökkäyksellään aiheuttanut.

Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry:n puheenjohtaja **Vassili Goutsoul** piti tapahtumassa puheen. Tapahtumassa oli esitelmä ukrainalaisesta ruokakulttuurista. Kahvipöydän tarjottaviin kuului niin karjalaisia kuin ukrainalaisiakin piiraita. Käpylän musiikkiopisto, Kärri-kansantanssiryhmä ja ukrainalaisten kuoro esiintyivät.

Tapahtuma oli hyvin sydäntä lämmittävä ja historikas. Olemme kiitollisia siitä, että saimme mahdollisuuden kulttuuritamme kertomiseen, yhdistyksemme esittelyyn ja tiedon jakamiseen siitä, mitä sotatilassa oleva kansamme tarvitsee, kertoo yhdistyksen hallituksen jäsen **Nadiya Maksymyuk**.

Ukrainalaiset tarvitsevat jatkuvasti ensiapu-, ruoka- ja muita elämisen perustarvikkeita.

Olemme käynnistäneet useita laajamittaisia humanitäärisiä avustusprojekteja Ukrainan sodan vuoksi, kuten Vallilan avustuskeskus Helsingissä, Lippulaivan avustuskeskus Espoossa, AutaUkrainaa-lahjoitussivusto. Olemme perustaneet logistiikkakeskuksen keräämään ja toimittamaan humanitääristä materiaaliapua Ukrainaan. Raha-lahjoitukset ovat yksi tapa auttaa ukrainalaisia sodan keskellä.

Ukrainalaiset lauloivat Karjalatalolla ystävänäpäivänä.

Taistelemme yhtenä rintamana ja suomalaisten tukemana toivomme olemme lähempänä voittoa. Olemme häkeltyneitä suomalaisilta ja suomalaisilta organisaatioilta saamastamme avun ja yhteistyön määräästä. Se on korvaamatonta!

Yhdistys on avannut myös pitkään valmistella olleen Ukraina-keskuksen.

Oman kansan identiteetin säilyttäminen erityisesti ulkomailla on tärkeää. Tämä tarkoittaa sitä, että käytämme ukrainan kieltä, laulamme ukrainalaisia lauluja, tunnemme Ukrainan historian, säilytämme ja seuraamme perinteitämme. Edistämme ukrainalaista kulttuuria sekä lasten että aikuisten keskuudessa.

Ukrainalaisten yhdistys Suomessa ry on perustettu 1997 Helsingissä. Yhdistykseen kuuluu noin 500 henkilöjäsentä. Lisäksi jäsenenä on useita organisaas-

tioita eri puolilta Suomea.

Tavoitteenamme on olla ukrainalaisen yhteisön vahvana tukena ja ylläpitää ukrainalaisten omaa, kulttuurillista identiteettiä samalla, kun pyrimme edesauttamaan jäsentemme integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Teemme tiivistä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

Yhdistys ylläpitää kumppanuussuhteita ja järjestää yhteisiä kulttuuritapahtumia muun muassa Turun, Tampereen, Lahden, Oulun, Jyväskylän ukrainalaisyhteisöjen kanssa.

Hyväntekeväisyystyö on perinteisesti ollut yksi yhdistyksen toimintamuodoista: humanitäärisen avun antaminen, hyväntekeväisyys-hankkeet ja varainkeruu hyväntekeväisyystyöhön. Ukrainan sota on vaikuttanut tähän yhdistyksen toimintamuotoon hyvin voimakkaasti.

Ukrainan sodan uhrien auttamisessa ensimmäiseksi kannattaa kysyä, millais-

ta apua ukrainalaiset tarvitsevat juuri tällä hetkellä. Seuraavaksi voi tukea Suomessa toimivia, paikallisia ukrainalaisia organisaatioita, toteaa Nadiya Maksymyuk.

Ukrainan voitto sodassa on jokaisen ukrainalaisen suurin unelma. Rukoilemme sen puolesta ja toivomme, että voisimme juhliä sitä pian kauniissa kotimaassamme.

Tavaralahjoituksia voi tehdä verkkosivuston AutaUkrainaa.fi - Ukrainian Association in Finland kautta.

Rahalahjoitukset: Lahjoita - Ukrainalaisten yhdistys Suomessa Ry vuodelta 1997 (ukrainians.fi)

Kuva: Saimaa.kuvat.fi

Kuva: Karjalan Liitto

Kuva: Saimaa.kuvat.fi

Ensi vuonna mennään Mikkeliin! Karjalaiset kesäjuhlat 15.-16.6.2024

Seuraavat Karjalaiset kesäjuhlat® järjestetään vuonna 2024. Juhlapaikkana on Mikkeli ja Etelä-Savo.

Lisätietoa kerrotaan syyspuolella. Tietoja lisätään nettisivuille www.karjalaisetkesajuhlat.fi

Yhteyshenkilö: Mervi Piipponen, mervi.piipponen@karjalanliitto.fi.

Syksyn koulutustarjontaa

Ensi syksynä on koulutuksia karjalaisiin perinteisiin liittyen. Kurssien hinnat, lisäinfo ja muut koulutukset tulevat nähtäville elokuussa liiton nettisivuille. Tässä ennakkotietoa tulevista kursseista.	14.10.	Piirakkakurssi. Aiheena karjalanpiirakka, vatruska ja lanttusupikas.
	15.10.	Piirakkakurssi (sama sisältö kuin 15.10.)
	13.-15.10.	Tunteiden ilmaisu sanoin ja sävelin -itkuvirsikurssi
	27.9.	alkaen feresikurssi (6 kertaa)

Tee feresi perinnepitsejä hyödyntäen

Feresi on kansanomainen karjalaisen naisen tai lapsen juhlavaate, johon kuuluu paita, essu, olkainhame sekä päähine (säpsä).

Kurssilla voit valmistaa feresin itsellesi tai vaikka lapsenlapsellesi! Samalla perehdyt karjalaiseen kulttuuriin puukeutumisen kautta.

Nyt on mahdollisuus ottaa käyttöön perityt pellavalakanat pitseineen. Samalla toimit vastuullisesti kierrättäessäsi näitä arvotekstiilejä uuteen arvoiseensa käyttöön feresin paitana ja essuna. Asuun kuuluva olkainhame valmistetaan useimmiten kuviollisesta puuvillakankaasta, mutta muitakin vaihtoehtoja on paljon ja materiaaleja löydät kangaskaupan lisäksi myös

Kuvassa kevään kurssilla valmistunut feresi tekijänsä Anu Juvosen esittelemänä.

kirpputoreilta ja kierrätyskeskuksista. Kurssin opettajana toimii käsityönopettaja **Maija Malmström**.

Opintokertoja on kuusi: 27.9., 4.10., 11.10., 25.10., 1.11. ja 15.11. Kokoukset pidetään keskiviikkoisin klo 15.15-18.15.

Helsingin yhteislyseon käsityöluokka, Rintinpolku 2, 00940 Helsinki. Perille pääsee helposti julkisilla kulkuneuvoilla tai omalla autolla.

Kurssin ilmoittautumis- ja hintatiedot ovat saatavilla elokuussa. Muutokset mahdollisia.

KILPAILUKUTSU

Avoimet Karjalan Liiton suunnistusmestaruuskilpailut Salon Märynummella lauantaina 19.8.2023.

Kaikki kilpailukutsun tiedot ovat alustavia.

Tapahtuman käytännön järjestelyt tarkentuvat lähempänä tapahtumaa.

Matkat

Keskimatkat

Sarjat ja osanottomaksut

H/D 21, 40, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90: 16 €

H/D 18, 16, 14, 12: 12 €

Kuntosarjat A ja B: 10 €

Osanottomaksut tulee maksaa ilmoittautumisen yhteydessä Angelniemen Ankkurin ry:n tilille: Op Lounaismaa, tili FI07 5410 5010 0010 08. Mainitse viestikentässä, kenen maksusta on kyse.

Ilmoittautuminen

Ilmoittautumiset sekä kilpa- että kuntosarjoihin viimeistään maanantaina 13.8.2023 sähköpostilla osoitteeseen risto.kivinen@resultfellows.com Perille saapuneet ilmoittautumiset kuitataan vastaanotetuiksi.

Ilmoita nimi, sarja, seura ja Emit-kortin numero. Niille, joille ei ole ilmoitettu Emit-numeroa, varataan vuokrakortti, jonka saa infosta hintaan 5 €. Palauttamatta jääneestä Emit-kortista veloitetaan 70 €.

Ilmoita onko seurasi Karjalaseura vai osallistutko kilpasarjaan ulkopuolisena.

Jälki-ilmoittautuminen

Ei jälki-ilmoittautumista.

Opastus

Opastus kilpailukeskukseen tieltä 224 (Salo-Auratie) Hirvitiiden risteyksestä (kilpailukeskuksen osoite Hirvitiie 100), Salo. Matkaa Hirvitiiden risteykseen E18 tieltä noin 1,2 km. Risteyksessä on musta viitta "Paloasema".

Lähtö ja lähtöajat

Ensimmäinen lähtö on klo 12.00. Lähtöajat ovat nähtävissä torstaina 17.8. alkaen osoitteessa www.angelniemenankkuri.com

Kartta

Tulostekartta vuodelta 2023, käyräväli 5 m. Sarjoissa H/D 50–85 ja H/D 12 – 14 mittakaava 1:7500, muissa 1:10000. Kartta on muovisuojuksessa.

Kilpailumaasto

Kilpailumaasto on enimmäkseen varsinaisuusomalaista avokalliomaastoa. Korkeuseroja on kohtuullisesti.

Palkinnot

Karjalan Liiton mitalit jaetaan kolmelle parhaalle Karjalaseuroja edustaville suunnistajille.

Kilpailukeskus

Kenttäolosuhteissa. Keskuksesta löytyy wc, info ja kahvio. Sauna – ja uintimahdollisuus.

Kilpailun toimihenkilöt

Kilpailunjohtaja Jarmo Reiman, 040-355 6221,

jarmo.reiman@nyved.fi

Ratamestari Petja Ylikylä, 050-303 5278,

petja.poyhonen@hotmail.com

TERVETULO!

**Angelniemen Ankkuri ry
Karjalaisseurojen Salon piiri ry**

Siveltimen vetoja Laatokan Karjalasta ja Italiasta

– Grigor Auerin maalauksia Taidemuseo Eemilissä Lapinlahdella 20.5.–24.9.2023

Vuosi 2023 on visuaalisten karjalaisten taiteiden teemavuosi. Karjalaista taidetta ja karjalaista taiteilijaa juhlistaa myös Taidemuseo Eemilin kesänäyttely, joka nostaa esiin taidemaalari Grigor Auerin (1882–1967) teoksia kuudelta vuosikymmeneltä. Maalaukset vievät katsojansa matkalle Laatokan maisemiin, Pohjois-Karjalaan ja Italiaan.

Grigor Auer

Grigor Auer syntyi vuonna 1882 Laatokan Karjalassa Pitkärannassa, jonne Helsingissä ja Pietarissa opiskellut taidemaalari rakennutti kesäkäyttöön tarkoittamansa ateljeen. Grigor Auer maalasi kotiseutunsa maisemia, ja häntä on sanottu Laatokan maalariksi. Maisemamaalauksen lisäksi Auer tunnetaan asetelmistaan, joissa kullerot, syreenit ja juhannusruusut kukoistavat.

Karjalainen taiteilija menetti kotinsa kolme kertaa: ensin Pietarissa Venäjän vallankumouksessa vuonna 1917 ja sitten Pitkärannassa talvi- ja jatkosodassa 1939 ja 1944. Samalla tuhoutui osa

Auerin maalauksista. Evakkovuosina ja toisen maailmansodan jälkeen Auer asui Pohjois-Karjalassa ja Helsingissä. Karjalan maisemien lisäksi Italian näkymät inspiroivat Grigor Aueria niin 1900-luvun alun ulkomaanmatkoilla kuin vielä 1950-luvullakin, jolloin Auer asui osan vuodesta Italiassa.

Grigor Auerin öljy- ja vesivärimaalauksia on luonnehdittu silmää miellyttäväksi ja helppotajuiseksi. Auer osallistuikin ahkerasti ryhmänäyttelyihin ja järjesti vuosittain useita myyntinäyttelyitä eri paikkakunnille. Myös Ylä-Savossa, nykyisen Taidemuseo Eemilin kotiseudulla, Auerin maalauksia nähtiin myyntinäyttelyissä 1930-luvulla, jolloin paikallislehdet kirjoittivat Auerista iisalmelaisten vanhana tuttavana.

Taidemuseo Eemilin näyttely

Kesällä 2023 Taidemuseo Eemilissä nähdään yli 80 Grigor Auerin maalauksia, jotka kuuluvat pääosin yksityiskokoelmiin. Vanhin talvimaisema on vuodelta 1903, kun uusimmat Italianmaisemamaalaukset ovat peräisin 1950-luvun puolivälistä.

Taidemuseo Eemil on Halosten Museosäätiön ylläpitämä taidemuseo, jonka tehtävänä on edistää taiteen harrastamista ja vaalia Lapinlahdella syntyneen Halosen taiteilijasuvun taidetta. Grigor Auer -kesänäyttelyn lisäksi Taidemuseo Eemilissä on esillä kokoelmanäyttely Eemil, Antti, Arttu, Kalle, Pekka ja Heikki Halosen teoksista sekä metropoliitta Arsenin nimikkokokoelmaa esittelevä pienoisenäyttely Katsaus Arseni-kokoelmaan: Kuuden naistaiteilijan teoksia Taidemuseo Eemilin Arseni-kokoelmasta.

Taidemuseo Eemil on avoinna pääsääntöisesti torstaista perjantaihin kello 11–16 ja lauantaista sunnuntaihin kello 11–15. Kesäkaudella (7.6.–31.7.2023) kesäkuussa keskiviikosta sunnuntaihin kello 11–18 ja heinäkuussa tiistaista sunnuntaihin klo 11–18. Muulloin taidemuseo on avoinna tilauksesta ryhmille. Suljettu juhannuksena 23.6.–25.6.2023. Taidemuseon pääsymaksut ovat 10/8 euroa. Museokorttikohde. Alle 18-vuotiailla on vapaa sisäänpääsy. Opastukset ryhmille tilauksesta. Tarkemmat tiedot ovat osoitteessa eemil.fi.

Grigor Auer: Pielisen rantaa kevätauringossa, 1948. Yksityiskokoelma. Kuva: Petter Martiskainen.

Grigor Auer: Kevättulva joessa, 1918. Yksityiskokoelma. Kuva: Petter Martiskainen.

Karjalan kielen ja kulttuurin tapahtuma – Pielavesi 150 v

Teksti: Manssilan Bunukku

Savon sydämeen Pielavedelle sijoittui vajaa 80 vuotta sitten tuhatkunta salmilaista evakkoa. Suurin osa heistä oli Salmin Manssilan kylästä tuoden tullessaan omat kulttuuritapansa, uskontonsa, ruokatapansa ja omalaatuisen murteensa. Eroista huolimatta yhteiselo on ollut sopuisaa. Olemme tulleet toimeen keskenämme, jopa rakkauskun on leimahdellut siellä täällä.

Tänä vuonna Pielavesi, **Urho Kekkonen** synnyinpitäjä täyttää 150 vuotta. Yhdessä kunnan toimijoiden kanssa myös me evakoiden jälkipolvet olemme halunneet järjestää juhluvuotena Valassin 76. praasniekkaviikonlopusta juhlamman.

Yhdessä Pohjanmaa-Karjala ry:n kanssa järjestettävään Kulttuurin ja kielen seminaariin on kutsuttu alan johtavia asiantuntijoita. Seminaari on jatkoa Vaasassa 2022 pidetyille seminaarille. Praasniekat ja kieli on ollut merkittävä osa karjalaista kulttuuria.

Myös kansalaisopisto on suhtautunut myönteisesti karjalan kielen harjastamiseen sekä *Evakon taival*-videoelokuvan tekoon. Karjalankielinen praasniekkanäytelmä *Suadbat* keräsi toista tuhatta katsojaa. Melkoinen osa karjalaisten ystäviä!

Juhlaviikonloppuna, lauantaina heinäkuun 22. päivänä esitellään kyykkää, tuota karjalaista seurapeliä ja vietetään ohjelmallinen Karjalaisuuden päivä. Salmi-Säätiö 75 v ja Sami-Seura 65 v juhlivat myös silloin. Illalla on tunnettu

ja suosittu Tuuren Sottiisi, paikallisen, savolaisen pelimannin **Tuure Niskan** mukaan nimensä saanut kansanmusiikkitahtuma.

Praasniekat olivat karjalassa kyläseurain juhliä, joihin liittyi myös maalisempia tapahtumia. Tapa on jatkunut näihin päiviin saakka ja jatkuu edelleen. Niinpä lauantai-iltana on Vigilia ja sunnuntaina Liturgia.

Sunnuntaina on Valassin praasniekka perinteisen tavan mukaan.

Pielaveden Karjalaiset ry ja Manssilan nuorisoseura Rajakivi ry kutsuu kotikunnan 150 v juhluvuonna juhliin!

Valassin Praasniekka 22.–23.7.

Tapahtumapaikka: Apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Puistotie 2, 72400 Pielavesi

Ohjelma

La 22.7.

klo 16.30 litania hautausmaalla, palvelus edesmenneitten puolesta.

Muistelemme kirkkoherroja, kanttoreita ja edesmenneitä omaisiamme.

klo 17 juhavigilia kirkossa, Metropolilta Arseni ja papisto, iltajumalanpalvelus.

Su 23.7.

klo 10 vedenpyhitys kirkkopihalla olevan pyhälle pappismarttyyri Blasiokselle, Valassille pyhitetyn kappelin äärellä.

Juhlaliturgia kirkossa, Metropolilta Arseni ja papisto. Päiväjumalanpalvelus, ehtoollisen sakramentti, jossa kunnioitamme pyhän pappismarttyyri Blasioksen, Valassin muistoa. Ristisaatto kirkon ympäri.

Litania Karjalaan jääneiden muistopaadella ja Vaeltajan ristillä sekä seppeleenlasku. Ristisaatto Suojalaan.

Apostolien Pietarin ja Paavalin sekä Pappismarttyyri Blasioksen kirkko Pielavedellä. Kirkon on piirtänyt rakennusmestari W. Korhonen Laatokan Valamon luostarin Pyhän Johanneksen skiiän piirustusten mukaan. Apulaispiispa Paavali vihki kirkon käyttöön 6.7.1958. Kuva: Jarmo Huttu.

Piirakkamestaruuksista kisataan tänäkin vuonna

Karjalaiset piirakkataiturit pääsevät mitteleämään piirakkateon taidoista tänäkin vuonna. Perinteisesti Karjalan Liiton piirakkakisat on käyty Karjalaisilla kesäjuhilla. Seuraavat Karjalaiset kesäjuhlat järjestetään kesällä 2024. Kisa on toivottu pidettäväksi myös kesäjuhlien välivuotena, joten nyt kokeilemme sen järjestämistä omana tapahtumanaan. Samalla saadaan kevennettyä kesäjuhlien tiivistä ohjelmaviikonloppua.

Karjalan Liiton piirakkamestaruuksikat järjestetään syksyllä Lappeenrannassa. Päivämäärä ilmoitetaan myöhemmin. Karjalan Liiton perinetoimikunnan puheenjohtaja **Kirsi Limatius** kertoo, että sarjat ja kisojen käytännöt säilyvät monilta osin entisellään. Kisat ovat kaikille avoimet. Karjalan Liiton jäsenille osallistuminen on entiseen tapaan maksutonta, ei-jäseniltä peritään osallistumismaksu. Piirakkakisojen vahvistettu ajankohta, tarkemmat kisaohjeet ja ilmoittautuminen julkistetaan loppukesällä, mutta taitojaan kannattaa ruveta hiomaan jo nyt.

Piirakkakisojen yhteydessä tullaan järjestämään karjalaisen piirakka- ja ruokaperinteen seminaari, jossa käsi-

Piirakkamestaruuksikat Raumalla vuonna 2023. Karjalan Liiton perinetoimikunnan puheenjohtaja Kirsi Limatius kuvassa vasemmalla. Kuva: Anna-Kaisa Varjus.

tellään ruokaperinteen merkitystä tämän päivän ihmiselle. Yhteistyökumppanina on muun muassa Etelä-Karjalan museo, jolla on tänä vuonna meneillään Ruokamaakunta Nyt! – 11 000 vuotta eteläkarjalaista gastronomiaa jatkuvasa kattauksessa -ruokaperinnehanke.

Etelä-Karjala on myös piirakoiden kotiseutua ja sopii siksikin hyvin pii-

rakkakisojen pitopaikaksi. Lisäksi Karjalan Liitto haluaa tiivistää yhteistyötä eteläkarjalaisten toimijoiden kanssa ja vahvistaa toimintaansa alueella. Pannaan yhdessä pulikat pyörimään!

Lisätietoja Karjalan Liitosta, mervi.piiipponen@karjalanliitto.fi.

Karjalainen kulttuuriperintö verkkoon –hanke etenee vaiheittain

Vuonna 2021 käynnistynyt Karjalan Liiton jäsenyhteisöjen digiaineiston kartoitus sai vuonna 2022 jatkorahoitusta, jolla valmisteltiin eteenpäin Karjalaista kulttuuriperintöä -verkkoon hankkeen yhtä osa-alueita, verkkonäyttelyä. Projektityöntekijä **Nina Repo** suunnitteli luovutetun Karjalan esineistöön, kuviin ja tarinoihin liittyvän verkkonäyttelyn sisältöä, toteutustapaa ja kävi läpi, mitä teknisiä ratkaisuja kannattaisi hyödyntää. Myös toteutuskustannuksia selvitettiin. Projektin aikana määriteltiin verkkonäyttelyn keskeiset osa-alueet, joita toteutetaan vaiheittain osa-alue kerrallaan rahoituksen järjestyessä.

Verkkonäyttelyä varten koottiin kymmenittäin koskettavia tarinoita eri puolilta Karjalaa, niitä tullaan jatkossa hyödyntämään. Laajan kokonaisuuden muita keskeisiä osa-alueita ovat historia, perinteet ja tutkimus.

Kannustusta karjalais- museoiden työhön

Projektin yhtenä tehtävänä oli tukea seurojen ja säätiöiden hallinnassa olevia karjalaismuseoita museotyössä ja opastaa vapaaehtoisia kokoelmien hoidossa ja digitoinnissa. Samalla käytiin läpi museoiden esine- ja kuvakokoel-

mia tulevaa verkkonäyttelyä silmällä pitäen. Museoiden ylläpitäjiä ohjattiin myös yhteistyöhön alueellisten maakuntamuseoiden kanssa ja museotyötä tekeviä kannustettiin myös keskinäiseen verkostoitumiseen ja vertaistuen antamiseen.

Hankkeeseen liittyen tehtiin lyhyt Karjalaa ja karjalaisuutta esittelevä Karjala kahdessa minuutissa -video, jossa käydään läpi karjalaisten historiaa ja väestön liikkumista eri aikoina. Video on tulevan verkkonäyttelyn osa ja se on katsottavissa tällä hetkellä Karjalan Liiton nettisivuilla.

Teksti: Mervi Piipponen

Anton Talvion rahaston urheilustipendi

Rahaston tarkoituksena on jakaa vuosittain tai joka toinen vuosi puolet vuosittaisista korkovaroista pieninä stipendeinä karjalaista syntyperää oleville urheilijanuorille, jotka ovat osoittaneet omaavansa raittiit ja terveet elämäntavat sekä menestyneet urheiluharrastuksissaan kiitettävällä tavalla.

Stipendin saajat valitsee rahaston hallitus. Stipendin saajan tulee olla alle 20-vuotias.

Stipendihakemuksista tulee ilmetä hakijan karjalainen tausta sekä urheiluaansiot ja saavutetut tulokset. Hakemukset lähetetään Karjalan Liiton ur-

heilutoimikunnalle syyskuun loppuun 2023 mennessä sähköpostilla toimisto@karjalanliitto.fi (viestin aiheeksi Anton Talvion urheilustipendi) tai osoitteeseen:

Karjalan Liitto ry/urheilutoimikunta
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Tue lahjoituksilla urheilijanuoria

Anton Talvion rahasto ottaa vastaan rahalahjoituksia. Näiden lahjoitusten avulla voidaan karjalaisuudelle nuorille urheilijoille jakaa tukea urheilun edistämiseen. Tällä hetkel-

lä rahasto pystyy jakamaan enää tänä vuonna. Anton Talvion rahastolle osoitetut rahalahjoitukset voi maksaa tilille: FI03 5721 9420 0146 96, OKOYFIHH Viite: 25263.

Lisätietoja Karjalan Liiton urheilutoimikunnan puheenjohtajalta Päivi Paijalta, paivi.paija@hotmail.com.

Karjalan Liiton urheilutoimikunta

Puheenjohtaja Päivi Paija,
p. 044 016 1340,
paivi.paija(at)hotmail.com

Vuoden karjalainen lehtikuvakilpailu

Karjalan Liiton vuoden 2023 teemana on visuaaliset taidot osana karjalaista kulttuuriperintöä. Teemaan liittyen järjestetään karjalainen lehtikuvakilpailu.

Kilpailuaika: 1.1.–31.12.2023

Kilpailun aihe: **Karjalainen ilo**

Säännöt:

Kilpailuun voivat osallistua Karjalan Liiton jäsenyhdistykset ja jäsenet vuoden mittaan omissa pitäjä- ja sukulehdissä julkaistuilla kuvillaan. Kuva ei saa olla ammattivalokuvaajan ottama. Kuvissa mahdollisesti esiintyviltä henkilöiltä on oltava kuvien käyttö- ja julkaisulupa.

Kilpailukuvien arviointikriteereinä käytetään luovuutta, oivaltavuutta ja aiheen (karjalainen ilo) näkymistä kuvassa.

Kilpailuun osallistuminen:

Kukin lehti voi osallistua 1–2 kuvalla. Kilpailukuvat palautetaan sähköpostitse 31.1.2024 mennessä: sofia.flygare@karjalanliitto.fi

Kilpailun tulokset julkaistaan Karjalan Liiton verkkosivuilla Kalevalan päivänä 28.2.2024.

Raati: kilpailun raati koostuu kokeneista lehtialan ammattilaisista. Nimet ilmoitamme myöhemmin.

Palkinnot: kolme parasta valokuvaajaa palkitaan museokortilla, joka on voimassa vuoden ajan.

Kilpailun muut ehdot:

Karjalan Liitolla on oikeus julkaista kilpailukuvia omissa viestintäkanavissaan.

Kuva: Jukka Tanninen

SM-kyykkäkisat Tampereella 29.7.

Kyykän joukkue SM-kisat pidetään 29.7. klo 10 alkaen Tampereen Kuusikko-puistossa, Ruovedenkatu 12.

Lisätiedot Suomen Kyykkäliiton sivuilta:
<https://kyykkaliitto.fi/kilpailukalenteri/>

Digi-iltamissa perehdyttiin verkkosivuston ylläpitoon

Karjalan Liitto järjesti jäsenseuroilleen LianaCMS-verkkosivustoalustan (www.karjalanliitto.fi) ylläpitokoulutusta helmi-, maalisi- ja huhtikuussa kolmessa Digi-iltamaryhmässä. Kuhunkin ryhmään kutsuttiin kaksitoista osallistujaa.

Karjalan Liiton kotisivujen ylläpitoon annettiin opastusta kolmena iltana, yhteensä kuusi tuntia. Lisäksi osallistujat tekivät kotitehtäviä yksin ja parityöskentelynä. Kouluttajana toimi **Matti Holopainen** Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitosta. Koulutustiimiin kuului myös muutamia teknisiä tukihenkilöitä.

Digi-iltamiin osallistujien käyttökemukset LianaCMS-verkkosivualustasta vaihtelivat suuresti. Lähes puolet koulutettavista oli täysin uusia kyseisen

sovelluksen käyttäjiä. Osa ylläpitäjistä oli ollut koulutuksissa aiemminkin, mutta taidot olivat pääseseet ruostumaan. Kolmanteen ryhmään kutsuttiin ylläpitäjiä, joilla vuodenvaihteessa tehtyjen kartoituskyselyjen mukaan oli jo hyvin edistyneet tietokoneen käyttötaidot.

Verkkosivuston ylläpitämisessä ja sen opiskelussa on tärkeää, että sivustolle tehdään päivityksiä säännöllisesti. Siten taidot pysyvät parhaiten yllä. Rohkeasti kannattaa myös tutkia sivuston rakenteita yrityksen ja erehdyksen kautta, kannusti Matti Holopainen digiryhmäläisiä.

Koulutuspalautteissa Holopainen sai kehuja onnistuneesta ja selkeästä opastuksesta. Teams-sovelluksen osallistu-

jat kokivat käteväksi. Etäopetus mahdollisti sen, että ryhmissä oli osallistujia eri puolilta Suomea.

Yhtenä toiveena on verkostoituminen siten, että opastukseen osallistuneet henkilöt voisivat olla käytettävissä sekä oman seuransa että muiden seurojen tukihenkilöinä verkkosivuasioissa.

Kevään pilottiryhmien ja niistä saatujen palautteiden perusteella koulutustiimi pohtii mahdollisia jatkokoulutusmuotoja sekä verkkosivustojen ylläpidossa että tietotekniikkataidoissa.

Teksti: Sofia Flygare

Karjalan Liiton Hengellinen päivä alkoi talvisodan päättymisen muistojumalanpalveluksilla

Karjalan Liiton Hengellistä päivää vietettiin Helsingissä sunnuntaina 12.3. Tapahtuma alkoi jumalanpalveluksilla, jotka järjestettiin Uspenskin katedraalissa ja Helsingin tuomiokirkossa. Jumalanpalvelukset olivat talvisodan päättymisen muistojumalanpalveluksia.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan jumalanpalveluksessa Uspenskin katedraalissa oli liturgina **arkkipiispa Leo**. Helsingin tuomiokirkossa pidetyssä jumalanpalveluksessa saarnasi **piispa Seppo Häkkinen**. Tuomiokirkon jumalanpalveluksessa lauloi sopraano **Anu Hälvä** ja Viipurin Lauluveikkojen kuoro johtajanaan kapellimestari **Ilkka Aunu**.

Jumalanpalvelusten jälkeen Hengellisen päivän ohjelma jatkui Helsingin tuomiokirkon kryptassa karjalanpiirakkakahvien ja ekumeenisen ohjelman merkeissä. Sopraano Anu Hälvä esitti musiikkia kanttori **Pentti Ingerön** säestämänä. FM **Teresa Tönts** luennoi otsikolla Kolme ikonia ja talvisota. Karjalan Liiton puheenjohtaja **Outi Örn** toi tapahtumaan Karjalan Liiton terveh-

Hengellistä päivää vietettiin Helsingin tuomiokirkon kryptassa.

dyksen. Lisäksi tapahtumassa oli keskustelua ja yhteislaulua.

Hengelliset päivät ja talvisodan päättymisen muistotilaisuus ovat viime vuosina usein liitetty yhteen. Kytös muistuttaa niistä kestävästä arvoista, joilla kansamme on selvinnyt vaikeatkin ajan. Yhteinen vastuu isänmaasta, toisista huolehtiminen ja luottamus Jumalaan ovat kantaneet. Niiden varassa myös me voimme kohdata epävarman tulevaisuuden, totesi piispa Seppo Häkkinen.

Hengellinen päivä on Karjalan Liiton perinteinen tapahtuma, jota on vietetty jo vuodesta 1959.

Tapahtuman järjestivät yhteistyössä Karjalan Liiton Hengellinen toimikunta, Helsingin tuomiokirkkoseurakunta, Helsingin ortodoksinen seurakunta, Karjalan Liiton Uudenmaan piiri ja Viipurin Lauluveikot.

Teksti: Sofia Flygare
Kuva: Marianne Gahan

Hella Neuvonen-Seppänen
Evakkojen perilliset

Miten karjalaisuus ja evakkous elävät tänä päivänä evakkojen jälkeläisissä? Kirjan pääosassa ovat evakkojen ja evakkojen lasten kertomukset.

vastapaino.fi

ORONMYLLYN KESÄTEATTERI **10** VUOTTA

4.-13.8.2023
ORONMYLLY, PARIKKALA

Miglin joutsenet

5.8. klo 10-14
Näytelmän teemat avautuvat: Karjalaisuus ennen ja nyt. Yrjö Kokon elämä ja työ. Lounas. Oheisohjelmaa. Terhi Pietiläinen, Timo Huttula, Arto Myllärinen&tiimi

ESITYKSET

ENSI-ILTA	TO 10.8. KLO 18
PE 4.8. KLO 18	PE 11.8. KLO 18
LA 5.8. KLO 14	LA 12.8. KLO 14
SU 6.8. KLO 14	SU 13.8. KLO 16

VAHVA TARINA UHANLAISESTA ELÄMÄNUODOSTA, PIENESTÄ KYLÄSTÄ JA SEN IHMISSISTÄ RAJA-KARJALASSA 1800-1900 LUKUJEN TAITTEESSA. ESILLÄ ON KIPEÄN AJANKOHTAISIA TEEMOJA SODAN, RAUHAN, POLITIIKAN JA RAKKAUDEN RISTIRIIDOISTA.

KÄSIKIRJOITUS YRJÖ KOKKO
OHJAUS ARTO MYLLÄRINEN
SÄVELLYS JUKKA SALMINEN
SANOITUS ANNA-MARI KASKINEN

ROOLEISSA MM.: ROOSA HONKANEN, KALLE VIRTANEN, SAMI KÄÄRIÄ, MALENA LAHTIMIES, ARI TÄHKÄPÄÄ, PEKKA MAARANEN, TIMO LYIJYNEN. MUSIIKIN TOTEUTUS: MARKUS NIEMISPELTO. KOREOGRAFIA: ANNA LEVY.

ENNAKKOLIPUT 21.7. LISÄTIEDOT JA VARAUKSET NÄYTÖKSEEN JA TEATTERILOUNAALLE: WWW.ORONMYLLY.FI

Bomban talon kesä

Runsas kesäbuffet 10.6.-5.8. klo 12-17.
Uudet herkulliset menut 26.6. alkaen
Kesätorin kahvila 16.6.-5.8. ma-su klo 12-16
Käsityömyymälät 16.6.-5.8. ma-su klo 12-17.

LISÄTIEDOT JA VARAUKSET
p. 020 1234 660
sales.karelia@sokoshotels.fi
sokoshotels.fi | raflaamo.fi

bomba
RAVINTOLA

Harlu-seuran 75-vuotisjuhla

Kangasniemen kunnantalolla 13.8.2023
os. Otto Mannisen tie 2, Kangasniemi
klo 9.00 Lipunnosto kunnantalolla
klo 9.30 Muistomerkin paljastus
"Karjalan evakoiden elämäntyon muistoksi"
klo 10.00 Karjalaisen kansan messu / Ortodoksinen liturgiajumalanpalvelus
klo 11.15 Seppelleen lasku Sankarivainajien patsaalle ja Karjalaan jääneiden muistomerkillle
klo 11.30 Ruokailu ja kahvi kunnantalolla
klo 12.30 Tervehdysten vastaanotto kunnantalolla
klo 13.00-16.00 Päiväjuhla kunnantalolla
Juhlapuhe: KTM, kirjailija, toimittaja Eeva Oehlandt
<https://www.harlu-seura.com>

Vahviala-seura viettää 75-vuotisjuhliiaan

litin Ravilinnassa 2.7.2023. Juhlissa julkistetaan kirja seuran toiminnasta menneiltä vuosikymmeniltä. Tervetuloa! Vahviala-seuran hallitus

Mietitkö seurassanne sopivaa ohjelmaa kesäjuhliinne?

Kutsu Karjalan Liiton historiakirjan kirjoittaja Katja Tikka esitelmöimään.

Ota yhteyttä:
[katja.tikka\(at\)karjalanliitto.fi](mailto:katja.tikka(at)karjalanliitto.fi)

Tervetuloa Lapinlahdelle!

Suomen Asutusmuseum
Suomen ainoa museoitu asutustila
Avoimena 15.6.- 15.8. 2023
ke-pe 10 - 17, la 10 - 16
su 10 - 17
Ryhmille sopimuksen mukaan
Asutusmuseumontie 52
71910 Alapitkä
044 0734 366

Taidemuseo Eemil
Grigor Auerin maalauksia
20.5. - 24.9. 2023
Aukioloajat: www.eemil.fi
Suistamontie 3
73100 Lapinlahti
040 187 2678
info@eemil.fi
Kuva: Grigor Auer: Igumenien silta, Valamo 1933
valokuva Petter Martiskainen
Yhteistyössä Lapinlahden Karjalaiset ry

Karjalan Liiton Liittokokouksessa 15.4.2023 päättyi kaksitoistavuotinen luottamustehtäväni Liiton hallituksen varapuheenjohtajana. Haluan näin Kunnainden välityksellä kiittää Liiton hallitusta, valtuustoa, jäsenseuroja ja niiden jäseniä saamastani luottamuksesta ja tuesta, jota olen saanut teiltä näiden vuosien aikana. Toivotan kaikille teille koko sydämeistäni onnea ja voimia karjalaisen kulttuurin ja perinteen vahvoina ylläpitäjinä!

Eevaliisa Kurki

REILUSTI
LUONNETTA

KARJALA 0.0%

Karjalaisuuden päivä

Pielavesi 22.07.2023
Suojala klo 11-13
Kyykkää, musiikkia, yhdessäoloa, ym. Soppatykki (omakustanteinen)
Päiväjuhla klo 13.30
Salmi-seura ry. 65 v. Salmi Säätio 75 v.
Jonna Ortju, soittaa laulaa ja laulattaa
Henna Massinen, Livviä puhuvien kielen kehitys sodan jälkeen Suomessa
Timo Munne, Unis da mieroil
Kahvitarjoilu
Kari Pössi, Karjalan Liiton tervehdys
Salmi Säätion toiminta 2020-luvulla
Arkkipiispa Leo, Juhlapuhe
Huomionosoitukset
Yhteislaulua.
Lämpimästi tervetuloa !

Tammenlehvän Keski-Suomen Perinneyhdistys ry:n perustamiskokous

Tammenlehvän Keski-Suomen Perinneyhdistys ry perustettiin Kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2023 Laukaassa Peurunka Areenalla. Arvokkaassa ja historiallisessa juhlassa 24 perustajajäsentä allekirjoittivat perustamisasiakirjat.

Yksi perustajajäsenistä on Karjalan Liiton Keski-Suomen piiri ry, jonka puheenjohtaja **Seija Jatkonen** allekirjoitti perustamisasiakirjan. Keski-Suomen piiri on Ilmasotakoulun varajäsen, piirin edustajana kokouksissa toimii teknikkokapteeni evp **Ahti Ojanen**.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin perustamiskokouksessa **Jukka Kentala**, varapuheenjohtajiksi valittiin Sotainvalidien, Sotaveteraanien ja Rintamaveteraanien edustajat. Kuntakohdattaiset perinnetoimikunnat vastaavat paikallistasolla käytännön toimista niin lottien, sotaveteraanien, puolisoitten kuin leskien osalta. Keski-Suomi valmistautuu siirtymään perinneaikaan, kun näiden viimeisten yhdistysten toiminta lakkaa.

Juhlassa Ilmavoimien Soittokunnan Big Band soitti Jääkärimarssin. Jyväskylä-

kuva Matti Hyvärinen

Hannu Koskinen, Korsuveljesten kuntouttamislaitoksen kannatusyhdistys ry, Kaija Koponen Naisten Valmiusliitto ry, Keski-Suomen Neuvottelukunta, Jouni Reinikainen Keski-Suomen Kiltapiiri, Leena Hietala, Keski-Suomen Maanpuolustusnaiset, Vesa Mäntylä, Ilmasotakoulu, Timo Mäkelä, Keski-Suomen aluetoimisto ja Karjala Liiton Keski-Suomen piirin puheenjohtaja Seija Jatkonen.

län veteraanien perinnekuoro esiintyi **Timo Laakson** johdolla. Veteraanien puheenvuoron käytti **Lauri Lehtinen**.

Tammenlehvän Perinneliiton puolesta tervehdyssanat lausui prikaatikenraali **Hannu Luotola**.

Puheessaan hän toi esiin, että liiton toiminnan tarkoituksena on edistää kansallista yhtenäisyyttä, pitää yllä maanpuolustustahtoa, vaalia Tammenlehvän sukupolven kulttuuriperintöä ja jatkaa veteraanien tukityötä. Ehdotuksen mukaan veteraaniperinne ja -työ ovat kiinteä osa maanpuolustusta ja kulttuuriperintöä. Niistä huolehtiminen kuuluu laajalle joukolle: järjestöille, yhdistyksille, säätiöille, kunnille ja seurakunnille sekä valtiolle. Sotiemme veteraanien perintö on itsenäinen isänmaamme. Veteraanimme aineellisen ja aineettoman perinteen vaaliminen jää meille jälkipolville tehtäväksi. Vaalittavanamme ovat koko itsenäisyytemme ajan perinteet. Niistä vastuu on Tammenlehvän Perinneliitolla jäsenjärjestöineen.

Jukka Kentalan mukaan säätiö huolehtii elossa olevasta sotasukupolvesta ja vaalii kaikkien heidän elämäntyötään. Vastaavanlaisia yhdistyksiä perustetaan parhaillaan ympäri Suomea.

Seija Jatkonen kertoi, että Karjalan Liiton silloinen puheenjohtaja **Pertti Hakanen** otti aikoinaan yhteyttä tämän Tammenlehvän Perinneyhdistysten perustamiseksi. Hän painotti jo siinä vaiheessa meitä piirejä lähtemään tähän mukaan. Keski-Suomen Sotaveteraani -piiristä meihin otti yhteyttä **Kyösti Tomperi** ja Keski-Suomen piirin hallitus päätti lähteä mukaan toimintaan.

Seija Jatkonen kehoittaakin muita piirejä, elleivät jo ole, lähtemään mukaan Tammenlehvän perinnetyöhön karjalaisuuden nimissä. Me kaikki lähdimme pitämään Suomea vapaana isänmaana. Kiitämme kaikkia näitä sukupolvia.

Kansallisen Veteraanipäivän valtakunnallisessa pääjuhlassa 27.4. Turussa puolustusministeri **Antti Kaikkonen** sanoi, että tässä maassa asuu kansa, joka arvostaa itsenäisyyttään. Taustalla vaikuttaa myös tarinoita, joissa omat sukulaistemme sotien jälkeen ovat kertoneet, miten puolustivat maataamme. Paljon on heitäkin, joiden juuret ovat rajan taakse jääneessä Karjalassa. Tämä kaikki kannustaa tekemään oman osuutemme sukupolvien ketjussa huolehtimalla isänmaamme turvallisuudesta.

Helena Ojanen, Suolahden Karjala-Seura

Seija Jatkonen.

Tietoa jäseneksi liittymisestä

Miten Karjalan Liiton jäseneksi liitytään?

Karjalan Liiton jäseneksi pääsee liittymällä jonkin jäsen-seuramme jäseneksi. Liittymislomakkeen voi täyttää joko liiton verkkosivuilla www.karjalanliitto.fi tai ole-malla yhteydessä suoraan haluamaansa jäseneseuraan. Karjalan Liittoon kuuluu noin 320 jäsenyhdistystä.

Miten Karjalan Liiton jäsenmaksu maksetaan?

Liiton ja sen seurojen yhteiseen jäsenrekisteriin lisätty uusi jäsen saa 1-2 kuukauden sisällä liittymisestäään laskun jäsenmaksusta postitse. Maksettuaan jäsenmaksun jäsen saa Karjala-kortin ja uusimman jäsenlehden.

Jäsenyyden hankkiminen lahjaksi?

Jäsenyyden voi myös hankkia lahjaksi esimerkiksi sukulaiselle tai lapsenlapselle. Tällöin voit merkitä liittymislomakkeeseen lahjajäsenyyden saajan yhteystiedot sekä lisätietoihin tiedot, kenelle lasku jäsenyydestä lähetetään. Jäsenyys jatkuu tällöin toistaiseksi voimassa olevana.

Mitä teen, jos haluan lopettaa jäsenyyden?

Jäsenyyden voi lopettaa tai uudelleenaktivoida missä vaiheessa tahansa. Ilmoitathan jäsenyyden lopettamisesta joko jäsenesurallesi tai liittoon jasen@karjalanliitto.fi.

TIETOA JÄSENYHDISTYKSILLE

Uudet mallisäännöt jäsenyhdistyksille

Karjalan Liiton sääntövaliokunta on valmistellut uusia mallisääntöjä liiton piiri- ja liittoyhdistyksille sekä jäsenyhdistyksille. Säännöt lisätään liiton verkkosivuille kaikkien jäsenyhdistysten käyttöön viimeistään kesän jälkeen.

Vuoden 2. jäsenmaksutilitykset tehty toukokuun lopussa viikolla 22

Liiton piireille ja seuroille on tehty vuoden 2. jäsenmaksutilitykset viikolla 22. Loppuvuonna tilityksiä tehdään vielä kahdesti, syys- ja joulukuussa. Maksamattomis-

ta jäsenmaksulaskuista lähetetään jäsenille 2 maksu-muistutusta, muistutus sisältää 5 euron viivästysmaksun. Seuran tehtävänä on seurata jäsenrekisteristä, että jäsenet ovat maksaneet jäsenmaksunsa.

Ansiomerkkien aikataulut

Ansiomerkkejä (pronssinen/hopeinen/kultainen) voidaan hakea joustavasti vuoden ympäri. Ansiomerkkihakemukset pyydetään kuitenkin toimittamaan 2-3 kuukautta ennen suunniteltua luovutusajankohtaa, jotta käsittelyprosessille ja merkkipien tilaamiselle ja toimittamiselle jää riittävästi aikaa.

**Karjalan Liitto
Instagramissa.
Seuraa meitä!
@KarjalanLiitto
#KarjalanLiitto**

**Jutellaan Facebookissa
#KarjalanLiitto**

Asiaa jäsenyydestä?

Otathan rohkeasti yhteyttä:
jasen@karjalanliitto.fi, p. 044 746 5172

Huom. Liiton toimisto lomailee heinäkuun ajan, joten tällöin emme ole vastaamassa jäsenkyselyihin.

*Oikein rentouttavaa kesää
kaikille jäsenillemme!*

Verkkokauppa on aina auki!

Tilaa tuotteet kätevästi verkkokaupasta mihin vuorokauden aikaan tahansa. Paljon kirjallisuutta ja monia mukavia lahjaideoita.

KARJALA-TUOTTEITA

Harrastusmerkki	20,00 €
Hiirimatto	5,00 €
Jääkaappimagneetti	
• Laatokka, Viipuri	2,00 €
• Karjalanpiirakka	2,50 €
Kahviliinat, käki, 20 kpl/pkt, punamusta	2,50 €
Kangaskassi, aiheena luovutetun Karjalan kartta, musta	8,00 €
• Karjala-kortilla	6,00 €
Karjalan kartta, valkoinen	5,00 €
• Karjala-kortilla	4,00 €
Lautasliinat, käki, 20 kpl, punamusta 40x40	4,50 €
• Karjala-kortilla	4,00 €

Lautasliinat, käki, 20 kpl, valko-kulta 33x33	4,00 €
• Karjala-kortilla	3,50 €
Lautasliinat, käki, 20 kpl, valko-kulta 40x40	5,00 €
• Karjala-kortilla	4,50 €
Muistipeli	5,00 €
Muki, Viipuri	10,00 €
• Karjala-kortilla	8,00 €
Muki, Vaakuna	20,00 €
• Karjala-kortilla	17,00 €
Parkkikiekko, punainen	2,00 €
Piirakkapulikka	8,00 €
Pinssi, käki, punainen	3,00 €
Pinssi, käki, musta	3,00 €

Tarjotin, Laatokka	14,00 €
• Karjala-kortilla	12,00 €
Vuoltu käki, iso	20,00 €
Vuoltu käki, pieni	15,00 €

KIRJAT

Anna ja Onni Karjalassa, Ann-Mari Sintonen ja Pia-Maria Pohto	30,00 €
Himmeli, Eija Koski	15,00 €
Juuret Karjalassa, Roope Hollmén	25,00 €
• Karjala-kortilla	20,00 €
Juoksuhaudoista jälleen- rakennukseen, Antti Palomäki	40,00 €
Jäi vain nimi sankarin, Pirkko Kanervo	45,00 €

Karjala – Koko tarina, Arvo Tuominen	35,00 €
• Karjala-kortilla	25,00 €
Karjalan eräperinne -tietoteos, Tuija Kirkinen	20,00 €
Karjalan ja Petsamon pitäjäruoat, Jaakko Kolmonen	5,00 €
• pellavakantinen	5,00 €
Karjalan Liiton perustamisasiakirja	10,00 €
Karjalan perinneruokia -ruokakirjaset, 2 erilaista	2,00 €
Koirien Kalevala, Mauri Kunnas	30,00 €
Laulun laaja kotimaa, Olli Junkkari	10,00 €
Pieni Prinsut, Antoine de Saint-Exupéry	30,00 €
Politiikkaa ja piirakkaterapiaa, Katja Tikka	40,00 €
• Karjala-kortilla	36,00 €
Ruokamuistoja Karjalasta	20,00 €
Selostuksia eräiden siirtoseurakuntien kohtaloista ja sotatapahtumista 1939–1949, toim. Outi Örn	30,00 €
• Karjala-kortilla	25,00 €
Suomen pyhä sota, Jouni Tilli	25,00 €
Titulointia, Teppo Tiittanen ja Hannu Teider (toim.)	2,00 €
Verraton Virolainen, Kati Katajisto	20,00 €
Viipurin läänin historia, 6-osainen suurteossarja	75,00 €
Yksi osa	15,00 € / kpl
Viipurissa, Viipurista, Viipuriin. Viipurin julkisen liikenteen historia, Ilmo Hakala-Rahko	38,00 €

POSTIKORTIT

1-osaiset	0,50 €
2-osaiset, sis. kirjekuori	1,00 €
2-osaiset A5, sis. kirjekuori	2,00 €
2-osainen "pitkäkortti", sis. kirjekuori	2,00 €
Pentti Kokon maalauksesta tehty 1-osainen kortti, Viipuri	1,00 €
Terijoki-kortti	1,00 €
UUDET KUKKAKORTIT	
1-osaiset	1,00 €
2-osaiset, sis. kirjekuori	2,50 €

LIPUT JA VIIRIT

Pöytästandaari, jalustalla	43,00 €
Pöytälippu, jalustalla	32,00 €

ADRESSIT

Tekstittömät osanottoadressit, Kallat, Tuulilauta, Vanhan kirkkomaan portaat, Maisema	11,00 €
Tekstittömät onniteluadressit:	
Vaakuna (myös osanottoon), Karjalaisia kulleroita, Karjalan ruusu	11,00 €
Seura-alennus: vähintään 5 kpl –25% vähintään 30 kpl –40% vähintään 60 kpl –50%	

ASUSTEET

Essu, punainen ja musta, teksti: "Nii on kiire ettei kerkeä tekemään mittää"	22,00 €
T-paita, punainen, Juuret Karjalassa koot M-L	25,00 €
T-paita, musta, Vaakuna koko XL-XXL	25,00 €
Vauvan body, 18/23M, Juuret Karjalassa	29,00 €
• Karjala-kortilla	26,00 €

KARTAT JA MUUT JULKAISUT

Karjala – karjalaisuus, Karjalan Liiton 75-vuotis- juhlajulkaisu	5,00 €
Pitäjäkartta (erilaisia, mm. Itä-Karjala, Heinjoki, Jääski, Koivisto, Käkisalmi, Metsäpirtti / Rautu, Nuijamaa, Pyhäjärvi, Säkkijärvi, Vahviala, Valkjärvi, Viipuri, Vuoksela)	
Kysy valikoimaa SieMie-puodista.	
Iso julistekartta	8,00 €

KYNTTILÄT

Ruusukynttilä, kelluva	7,50 €
• Karjala-kortilla	7,00 €
Antiikkikynttilä, 4 kpl/pkt 2 punaista + 2 mustaa	12,00 €

SieMie-puoti

Karjalatalo
Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki

Avoinna:

ti-to klo 11.00–17.00
SieMie-puoti on kiinni heinäkuussa.
Verkkokaupan heinäkuun tilaukset
toimitetaan elokuussa.

Uusista aukioloajoista ilmoitetaan
erikseen.

Puh. 044 7300 118
(ark. klo 9.30–15.00)

Sähköposti: toimisto@karjalanliitto.fi

Verkkokauppa on aina avoinna:
www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti

Kun rekisteröidyt verkkokauppaan,
muistathan lisätä **jäsenumerosi**, jotta
saat jäsenalennukset! Jos et muista
omaa jäsennumeroasi, voit kysyä sitä
puhelimitse tai sähköpostitse (yhteyshetimitiedot yllä).

Voit tehdä tilauksesi myös puhelimitse
tai sähköpostitse. Tällöin tilauksesi toimitetaan
postiennakolla, johon sisältyy toimitus- ja
postikulut. Tuotteillemme on 7 päivän vaihto- ja
palautusoikeus. Vaihdoista ja palautuksesta
aiheutuneet kulut veloitetaan erikseen. Verkkokaupassa
ostokset voi maksaa verkkopankkitunnuksilla tai
luottokortilla. Verkkokaupamaksuun sisältyvät
toimitus- ja postikulut. Tuotteiden toimitusaika on
1–2 viikkoa.

SieMie-puoti

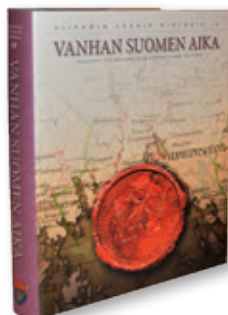
Ruokamuistoja
Karjalasta -kirja
20 €

Vaakuna-muki
17 € / 20 €

Laatokka-tarjotin
12 € / 14 €

Viipurin läänin
historia -kirjasarja
75 €

www.karjalanliitto.fi/siemiepuoti

Karjalan Liiton toimisto on kiinni heinäkuussa.

Hyvää kesää!

